

Monitor financieel gedrag

September 2014

Achtergrond, doel- en probleemstelling

Pagina 3

Methode, opzet en leeswijzer

Pagina 4

Samenvatting

Pagina 7

Resultaten

Pagina 10-25

Bijlage

Pagina 26-67

Op verzoek van Wijzer in geldzaken heeft Motivaction International B.V. een 1-meting uitgevoerd naar verantwoord financieel gedrag onder de Nederlandse bevolking.

Monitoren van ontwikkelingen in verantwoord financieel gedrag van Nederlanders

Wijzer in geldzaken heeft als doel om verantwoord financieel gedrag te bevorderen. Om ontwikkelingen bij consumenten te monitoren wordt onder meer gebruik gemaakt van de 'Monitor financieel gedrag' (2013: Publieksmonitor). In 2013 heeft Motivaction deze monitor voor het eerst uitgevoerd.

0-meting

De resultaten van de 0-meting in 2013 lieten zien dat aan verantwoord financieel gedrag drie dimensies ten grondslag liggen: management van geld, financieel plannen en bewust beslissingen maken ten aanzien van financiële producten.*

1-meting

Het doel van de 1-meting is om te monitoren welke ontwikkelingen zich het afgelopen jaar hebben voorgedaan in het verantwoord financieel gedrag van de Nederlanders. Welke verschuivingen zijn er zichtbaar in de manier waarop Nederlanders hun geld managen, financieel plannen en bewust beslissingen nemen ten aanzien van hun financiële producten? Om de vergelijking binnen deze dimensies tussen de 0-, en 1-meting zo zuiver mogelijk te maken, is een groot aantal vragen uit de 0-meting exact herhaald. Hiernaast is in de vragenlijst van de 1-meting een aantal nieuwe vragen toegevoegd.

*Zie de [bijlage aspecten verantwoord financieel gedrag](#) voor meer informatie over deze dimensies.

- De 1-meting is (net als de 0-meting) uitgevoerd door middel van online kwantitatief onderzoek.
- Voor het onderzoek is de vragenlijst van de 0-meting grotendeels herhaald. Hieraan zijn enkele vragen toegevoegd.
- Het veldwerk vond plaats in de periode 12 juni t/m 22 juni 2014.
- Voor het onderzoek is een verse (zonder deelnemers uit de 0-meting) en representatieve steekproef getrokken uit de Nederlandse bevolking van 18-80 jaar. De steekproef is getrokken uit het consumentenpanel van Motivaction, Stempunt. In totaal is de vragenlijst door 1.038 respondenten volledig ingevuld.
- Door middel van propensity sampling en weging is een hoge mate van representativiteit gerealiseerd voor sociodemografische kenmerken (leeftijd, geslacht, opleiding, inkomen, aantal personen in het huishouden, werksituatie en regio) en sociaal-culturele oriëntaties (waarden en drijfveren op basis van ons Mentality-model, waarin we 8 profielen - sociale milieus - onderscheiden).
- Verdere onderzoekstechnische informatie is te vinden in de [bijlage onderzoekstechnische informatie](#).

Dit rapport start met een samenvatting van dit onderzoek. Hierin bespreken we de drie hoofdconclusies op basis van de thema's financiële situatie, management van geld, financieel plannen, bewust beslissingen nemen ten aanzien van financiële producten en de eigen visie van de ondervraagden op verantwoord financieel gedrag. Ieder thema wordt hierna (tekstueel) verdiept in de resultaten. De detailinformatie die hier de basis voor vormt is vervolgens te vinden in de (grafieken in de) bijlage.

Doorklik-format: snel naar achterliggende informatie klikken

Voor de lezer die snel meer verdieping wil binnen een thema, is gebruik gemaakt van het doorklik-format. Vanuit de resultaten kan de lezer door middel van het symbool () direct doorklikken naar de onderliggende grafieken in de bijlage. Wanneer de lezer weer terug wil naar de resultaten kan dit steeds door middel van een klik bij het symbool () linksboven aan de pagina.

Significante verschillen: bespreking in resultaten en weergave in grafieken in de bijlage

De rode lijn in dit rapport wordt gevormd door de ontwikkelingen die zich het afgelopen jaar hebben voorgedaan in het financiële gedrag. De relevante significante verschillen tussen de meting in 2013 en 2014 worden in het hoofdstuk resultaten besproken*. In de grafieken in de bijlage staan alle resultaten van 2014 en 2013 beiden weergegeven. Alle significante verschillen in deze grafieken zijn met een **rood** (lager in 2014) of **groen** (hoger in 2014) kader aangegeven. Hiernaast vatten we in de resultaten kort eventuele verschillen tussen inkomensniveaus en werksituatie samen (wanneer het aantal respondenten per subgroep dit toelaat, $n > 100$). In de bijlage worden deze groepen uitgebreider besproken.

*Wanneer de resultaten gemeten zijn door middel van een vraag met een antwoordschaal (vb: van zeer goed naar zeer slecht) is getoetst of het gemiddelde op deze schaal afwijkt van het gemiddelde in 2013. Deze manier van toetsen geeft een zo compleet mogelijk beeld omdat alle antwoorden, zowel aan de negatieve als aan de positieve kant van de schaal, in de toets worden meegenomen. In de grafieken in de bijlage zijn ook alle significante verschillen tussen de afzonderlijke antwoordcategorieën te zien.

Helpt van de Nederlanders positief over eigen financiële situatie en betere verwachtingen voor de toekomst

De helft (51%) van de Nederlanders is positief over de huidige financiële situatie van hun huishouden. Hiermee is de situatie niet veranderd ten opzichte van 2013. Wel heeft dit jaar een positieve omslag in de verwachtingen plaatsgevonden: een kwart verwacht de komende 12 maanden een verbetering en minder Nederlanders verwachten een verslechtering. Ook is men dit jaar terugkijkend op het afgelopen jaar positiever dan vorig jaar over de ontwikkelingen in hun huishoudfinanciën.

De ervaringen van het afgelopen jaar hangen samen met de toekomstverwachting die men heeft. Nederlanders die hun financiën het afgelopen jaar zagen verslechteren, zijn relatief negatief over de toekomst. Nederlanders die hun situatie het afgelopen jaar zagen verbeteren, verwachten ook voor de toekomst relatief vaker verbetering.

Verslechtering vooral door hogere zorgkosten of minder toeslagen en hogere belastingen

Wanneer men het afgelopen jaar een verslechtering heeft ervaren of het komende jaar een verslechtering verwacht, komt dit meestal door hogere zorgkosten of minder toeslagen en hogere belastingen. Vooral ouderen wijten een verslechtering van hun financiële situatie aan deze oorzaken. Vooral niet-werkenden zien de stijgende zorgkosten als oorzaak.

Nederlanders houden uitgaven goed in de gaten en lijken iets beter in staat rekeningen te betalen

Nederlanders letten over het algemeen goed op hun uitgaven (90%). De helft zegt zelfs 'heel goed' op te letten (52%). Een meerderheid spaart (87%), heeft het afgelopen jaar niet rood gestaan (58%) en heeft geen betalingsherinneringen gehad (66%). Hierin zien we een lichte verbetering ten opzichte van vorig jaar. Nederlanders staan iets minder vaak rood en ontvangen iets minder vaak betalingsherinneringen.

Lichte vooruitgang voorbereiding op korte termijn

Ruim zes van de tien Nederlanders hebben een buffer voor de korte termijn (62%). Hiermee is men iets beter voorbereid op financiële tegenslagen dan in 2013. Bovendien ligt het bedrag in dit spaarpotje dit jaar wat vaker dan in 2013 boven de € 5000,- (2014: 26%).

Nederlanders houden vaak rekening met de toekomst, maar kijken minder vaak ver vooruit dan vorig jaar

Bij het nemen van financiële beslissingen houden de meeste Nederlanders t/m 66 jaar rekening met de toekomst (78%). Vaak kijkt men een termijn van ongeveer 10 jaar vooruit (60%), minder vaak kijkt men een langere periode vooruit (18%). Hierin zien we een achteruitgang ten opzichte van 2013: toen keken meer Nederlanders verder dan 10 jaar vooruit (24%).

Nederlanders zijn dit jaar tevens minder vaak van plan om maatregelen te nemen voor een verlies van inkomsten uit arbeid (41% is dit niet van plan). Vooral jongeren, laag opgeleiden en Nederlanders met een beneden modaal inkomen zijn niet van plan zich hier op voor te bereiden.

Kleine meerderheid voorbereid op overlijden

Voor een eventueel overlijden van henzelf of de partner heeft een kleine meerderheid van de Nederlanders maatregelen getroffen (61%). Vaak heeft men een uitvaartverzekering en/of overlijdensrisico verzekering afgesloten. Jongeren en laag opgeleiden blijven achter op dit gebied. Zij hebben minder vaak maatregelen getroffen voor het overlijden.

Minder aandacht voor vergelijking complexe financiële producten en minder intentie om te wisselen van aanbieder

Nederlanders blijven bij (de aanschaf van) hun financiële producten, net als in 2013, vooral vergelijken tussen verschillende aanbieders. Echter, het vergelijken lijkt bij de aanschaf van complexe financiële producten dit jaar wel iets minder. Ook is men dit jaar wat minder geneigd de overstap naar een andere aanbieder te maken als die een beter product aanbiedt.

Beperkte motivatie om echt te verbeteren in verantwoord financieel gedrag

Bijna driekwart (72%) van de Nederlanders is gemotiveerd om beter te worden in het managen van geld, het financieel plannen of het bewust beslissen over financiële producten*. Ruim een kwart van de Nederlanders (28%) wil op geen enkele dimensie verbeteren. Als men wil verbeteren, is dit relatief vaak op meerdere aspecten van het financiële gedrag (40% heeft motivatie om op *alle* aspecten te verbeteren). Erg sterk is de motivatie om te verbeteren echter niet: vaak wil men wel een beetje beter worden, maar niet heel veel. Jongere leeftijdsgroepen (18 t/m 34 jarigen), laag opgeleiden en mensen met een beneden modaal inkomen zijn het vaakst gemotiveerd om hun financiële gedrag te verbeteren.

Nederlanders zien verantwoord financieel gedrag vooral als het in balans houden van de inkomsten en uitgaven

Zelf zien Nederlanders verantwoord financieel gedrag vooral als het in balans houden van inkomsten en uitgaven en het hier bewust mee bezig zijn. Zij beschrijven verantwoord financieel gedrag meestal in termen van geldmanagement. Sommige Nederlanders noemen (hiernaast ook) financieel plannen voor de langere termijn (sparen, buffer opbouwen) als belangrijk kenmerk. Tevens noemen sommige Nederlanders een morele component: er moeten geen onnodige (luxue) uitgaven worden gedaan. Vrijwel niemand noemt het bewust beslissingen nemen ten aanzien van financiële producten. Ook de voorbereiding op onverwachte life events wordt nauwelijks expliciet genoemd.

* Er is niet geanalyseerd in hoeverre de score op de betreffende dimensie samenhangt met de mate waarin men wil verbeteren op deze dimensie. Mogelijk is de motivatie om te verbeteren lager onder de mensen van wie financieel verantwoord gedrag op de betreffende dimensie al goed is.

Even positief over de eigen financiële situatie als in 2013

Nederlanders zijn dit jaar even positief over de financiële situatie van hun huishouden als in 2013 (👉). 51% van de Nederlanders vindt zijn of haar financiële situatie (zeer) goed en 9% (zeer) slecht. In lijn hiermee blijkt dat Nederlanders het even moeilijk of makkelijk vinden om in een gemiddelde maand rond te komen en al hun rekeningen te betalen als in 2013 (42% vindt dit makkelijk en 16% vindt dit moeilijk (👎)).

Men denkt het dit jaar langer te kunnen redden bij verlies aan inkomsten

Het vertrouwen om het bij verlies aan inkomsten te kunnen redden neemt wat toe. Wanneer men de voornaamste inkomstenbron verliest, denkt een grotere groep het dit jaar langer dan zes maanden te kunnen redden (46% versus 41% in 2013) en minder vaak korter dan 6 maanden (30% versus 36% in 2013 (👎)).

Eigen financiële situatie is de laatste 12 maanden vaker dan in 2013 aan beterende hand

Circa een kwart (27%) van de Nederlanders geeft aan dat de financiële situatie van hun huishouden de afgelopen 12 maanden is verslechterd. Een ongeveer even grote groep heeft hun situatie het afgelopen jaar zien verbeteren (25%). Ten opzichte van vorig jaar is dit een positieve ontwikkeling. In 2013 was de groep die de eigen situatie zag verslechteren veel groter (41%) en de groep die de eigen situatie zag verbeteren kleiner (17%) (👎).

Verwachtingen positiever gestemd dan in 2013

De verwachtingen over de financiële situatie van het huishouden voor de *komende* 12 maanden zijn eveneens positiever dan in 2013. Dit jaar heeft een omslag plaatsgevonden: er zijn meer Nederlanders die verbetering verwachten dan verslechtering, terwijl dit vorig jaar nog andersom was. Circa een kwart (24%) van de Nederlanders verwacht dat de financiële situatie van hun huishouden verbetert (2013: 17%) en 18% verwacht dat deze verslechtert (2013: 33%) (👉).

De ervaringen van het afgelopen jaar hangen sterk samen met de toekomstverwachting. Nederlanders die hun financiën het afgelopen jaar zagen verslechteren, zijn relatief negatief over de toekomst. Van hen verwacht 39% komend jaar een verslechtering en 19% een verbetering. Van de Nederlanders die hun situatie het afgelopen jaar zagen verbeteren, verwacht slechts 4% een verslechtering en 53% een verbetering.

Verslechtering van financiële situatie vooral gewijd aan zorgkosten, hogere belastingen en/of minder toeslagen

Nederlanders die aangeven dat de financiële situatie van hun huishouden er de afgelopen 12 maanden op achteruit is gegaan (27%), wijten dit vooral aan de stijgende zorgkosten (36%) en hogere belastingen/minder toeslagen (31%).

Bij een vijfde wordt de verslechtering in de financiële situatie (mede)veroorzaakt door het verliezen van werk (19%) door henzelf of door hun partner (👉).

Nederlanders die verwachten dat hun huishouden er de *komende* 12 maanden financieel slechter voor komt te staan (18%) wijzen naar dezelfde oorzaken: 33% van hen verwacht dit vanwege hogere belastingen/minder toeslagen en 31% vanwege de stijgende zorgkosten. Bijna een vijfde (17%) denkt werkloos te raken en 16% geeft aan dat zij de komende 12 maanden minder of geen uitkering meer krijgen (👉).

Zorgkosten vooral oorzaak voor verslechtering onder ouderen en niet-werkenden

Voorals ouderen (65 t/m 80 jarigen) wijzen naar de zorgkosten als oorzaak van de ervaren of verwachte verslechtering van hun financiële situatie (50% (gemiddeld 28%)). Ook niet-werkenden zien dit vaker als oorzaak van verslechtering (34%). Daarentegen noemen hoger opgeleiden en mensen in loondienst dit minder vaak als oorzaak (19% en 21%).

Hogere belastingen en minder toeslagen ook vooral oorzaak voor verslechtering bij ouderen

Het zijn eveneens ouderen (65 t/m 80 jarigen) die hogere belastingen en verminderde toeslagen als oorzaak van de verslechtering van hun financiële situatie zien (34% (gemiddeld 24%)).

Nederlanders zien verantwoord financieel gedrag vooral als het kunnen managen van geld

In de visie van Nederlanders bestaat verantwoord financieel gedrag vooral uit het goed kunnen *managen van geld* (68%) (👉): zij leggen verantwoord financieel gedrag het vaakst uit als het in balans houden van de inkomsten en uitgaven (36%) en het hier bewust mee bezig zijn (18%). Minder vaak denkt men direct aan schuldenvrij zijn (11%) of rekeningen op tijd betalen (9%). Niet rood staan en niet hoeven lenen worden relatief weinig genoemd (respectievelijk 3% en 4%).

Een minderheid legt verantwoord financieel gedrag uit als het hebben van *een lange termijn perspectief* (20%: waaronder geld over houden om te sparen (12%) en een spaarpotje of buffer hebben (11%)).

Men denkt bij verantwoord financieel gedrag niet tot nauwelijks aan het *bewust nemen van beslissingen ten aanzien van financiële producten*.

Verantwoord financieel gedrag heeft ook morele component

Opvallend is dat bijna een tiende (8%) ook een *morele* component noemt: geen onnodige (dure of luxe) uitgaven doen. Hierbij gaat het om *geld over de balk smijten*, *verspillen* of *impulsaankopen* doen. Men geeft hierbij niet aan dat dit afhangt van de mogelijkheden van de financiële situatie, maar wijst vooral op het feit dat de aankoop *niet nodig* is.

Quotes van respondenten die de categorieën verduidelijken zijn hier (👉) te zien.

Net als in 2013 let grote meerderheid (redelijk) goed op uitgaven

Over het algemeen houden Nederlanders hun uitgaven in gelijke mate in de gaten als in 2013 (👉). Ruim de helft let *heel goed* op wat zij uitgeven (52%), 38% let *redelijk goed* op, 10% een *beetje* en vrijwel niemand houdt de uitgaven helemaal niet in de gaten.

Ook denken Nederlanders in gelijke mate na over of zij zich dingen kunnen veroorloven, betalen hun rekening even vaak op tijd, kopen met dezelfde regelmaat producten of diensten op afbetaling, houden hun financiën even nauwlettend in de gaten (👉) en gebruiken even vaak hun creditcard om uitgaven gespreid te betalen (👉). Net als in 2013 heeft de helft (50%) van de Nederlanders een maximum bedrag vastgesteld voor bepaalde uitgaven zoals vakanties, kleding en boodschappen (👉).

Sparen in gelijke mate, maar minder vaak met een doel voor ogen

Sparen blijft voor Nederlanders een veelvoorkomend onderdeel van geldmanagement. Een grote meerderheid van de Nederlanders spaart (87%)*, al is dit dit jaar iets minder vaak met een specifiek doel voor ogen (25% versus 30% in 2013). Het meest gebruikelijk is om maandelijks een bedrag over te maken naar de spaarrekening (56% van de Nederlanders) ofwel een vast, ofwel een wisselend bedrag. Het is minder gebruikelijk (30%) dat men een aantal keer per jaar of sporadisch geld naar de spaarrekening overmaakt (👉).

*Het gaat hier over sparen in het algemeen en niet specifiek het sparen in de afgelopen 12 maanden

Beter betalingsevenwicht: minder rood staan en minder betalingsherinneringen

Wanneer Nederlanders minder inkomsten binnenkrijgen dan zij uitgaven hebben, blijven de meest voorkomende oplossingen om geld op te nemen van de spaarrekening (51%) en om zuiniger aan te doen (46%). Wel blijkt dat Nederlanders dit jaar in een dergelijk geval minder geneigd zijn om rood te gaan staan op de betaalrekening (21% versus 27% in 2013) (👉). Overeenkomstig zien we dat Nederlanders dit jaar daadwerkelijk minder vaak rood *hebben* gestaan (38% versus 45% in 2013) (👉). Een dergelijke positieve verschuiving in de betalingsbalans zien we ook bij het ontvangen van betalingsherinneringen. Dit jaar hebben iets minder Nederlanders een betalingsherinnering ontvangen dan in 2013 (32% versus 37% in 2013) (👉).

Enige motivatie om zelf beter te worden in het managen van geld: vooral jongeren, laag opgeleiden en lage inkomens

Een kleine meerderheid van de Nederlanders wil beter worden in het houden van de balans tussen hun dagelijkse inkomsten en uitgaven; 43% een beetje en 14% veel (samen 56%). Een minderheid (maar wel substantiële groep) zegt deze motivatie niet te hebben (44%) (👉).

De motivatie om beter te worden in het managen van geld is relatief hoog onder 18 t/m 24 jarigen (72%), laag opgeleiden (66%) en mensen die beneden modaal verdienen (63%). De motivatie is relatief laag onder 65 t/m 80 jarigen (47%), hoog opgeleiden (43%) en mensen die boven modaal verdienen (49%).

Van de groep die beter wil worden in het managen van geld, wil een grote meerderheid ook beter worden in financieel plannen (80%) en het bewust beslissen over financiële producten (83%).

Lage inkomens letten beter op, maar minder voorbereid; hoge inkomens letten minder op, maar beter voorbereid

Nederlanders met een beneden modaal inkomen houden hun financiën beter in de gaten en willen hier relatief graag beter in worden. Zij sparen echter minder, waardoor zij minder goed zijn voorbereid op onvoorziene uitgaven. Nederlanders met een bovenmodaal inkomen letten juist minder op hun uitgaven, maar sparen vaker en hebben een relatief goede buffer voor onvoorziene gebeurtenissen. Nederlanders met een modaal inkomen staan het vaakst rood en zouden het vaakst hun creditcard raadplegen als er een maand minder binnenkomt dan zij uitgeven (👉).

Niet-werkenden letten beter op, maar minder voorbereid; mensen in loondienst letten minder op maar goede buffer

Niet-werkenden houden hun financiën goed in de gaten maar hebben relatief weinig spaargeld en buffer voor onvoorziene uitgaven. Nederlanders in loondienst letten minder goed op hun financiën, zij staan vaker rood en ontvangen vaker betalingsherinneringen. Aan de andere kant beschikken zij wel vaak over een goede buffer om onvoorziene gebeurtenissen financieel op te vangen. Zelfstandig ondernemers staan vaak rood en beschikken vaker over een creditcard* (👉).

*Deze verschillen voor zelfstandig ondernemers zijn indicatief vanwege het lage aantal zelfstandig ondernemers in de netto steekproef (n=55).

Nederlanders houden financieel rekening met de toekomst maar kijken minder vaak langer dan 10 jaar vooruit

Net als in 2013 houdt circa driekwart (78%) van de Nederlanders tot en met 66 jaar bij het nemen van financiële beslissingen en het inschatten van risico's rekening met de toekomst (👉). Echter, dit jaar kijkt men vaker tót ongeveer 10 jaar vooruit (60%) en minder vaak langer dan 10 jaar (18%). Vorig jaar keek men iets vaker langer dan 10 jaar vooruit (24%).

Minder vaak voorbereid en van plan om maatregelen te nemen voor minder inkomsten uit arbeid

Het aandeel Nederlanders dat financieel is voorbereid op eventuele (on)voorziene 'life events'* als de pensionering of een scheiding is ongeveer gelijk aan 2013: 62% is voorbereid op de pensionering en 19% op een scheiding. De voorbereiding op minder inkomsten uit arbeid is dit jaar iets lager (47% versus 52% in 2013).

Ruim de helft van de Nederlanders is niet voorbereid op minder inkomsten uit arbeid (54%). Bovendien is dit jaar een grotere groep van plan om hier geen speciale maatregelen voor te treffen (41% versus 34% in 2013) (👉). In bepaalde leeftijdsgroepen is men minder vaak van plan maatregelen te treffen. De helft van de 18 t/m 24 jarigen en 45 t/m 54 jarigen zegt geen maatregelen te treffen voor als zij minder inkomsten uit arbeid krijgen (beiden 47%). Ook laagopgeleiden en Nederlanders met een beneden modaal inkomen zijn relatief vaak van plan geen maatregelen te treffen (51% en 52%). Onder zelfstandig ondernemers is dit aandeel juist relatief laag (28%).

Nederlanders die al eens werkloos zijn geraakt, zeggen vaker te zijn voorbereid op minder inkomsten uit arbeid dan Nederlanders die dit nog niet hebben meegemaakt (53% versus 44%). Zo ook mensen die arbeidsongeschikt zijn geraakt (58% versus 45% niet arbeidsongeschikt geraakt).

*Nederlanders voor wie het betreffende life event niet van toepassing is/kan zijn, zijn buiten beschouwing gelaten.

Achtergrondinformatie 'life events': De frequenties waarin Nederlanders 'life events' al hebben meegemaakt is hier te vinden (👉).

Meerderheid voorbereid op overlijden van zelf of partner

Dit jaar is voor het eerst gevraagd naar de voorbereiding op het eigen overlijden of dat van de partner. Nederlanders zijn hier vaak financieel op voorbereid (vaker dan op minder inkomsten uit arbeid, een scheiding of pensionering). 61% heeft hier speciale maatregelen voor getroffen (👉)*. Meestal door middel van een uitvaartverzekering (68%) of overlijdensrisico/levensverzekering (59%) (👉).

39% heeft hier (nog) geen maatregelen voor genomen. Vooral jongeren en laag opgeleiden hebben zich nog slecht voorbereid. Van de 18 t/m 24 jarigen heeft een kwart (25%) maatregelen getroffen voor het overlijden van henzelf of de partner (in de hogere leeftijdsgroepen ligt dit aandeel overal rond de 61%). Ook laagopgeleiden hebben minder vaak al maatregelen getroffen (51%). Middelbaar opgeleiden hebben relatief vaak al wel speciale maatregelen genomen (67%).

Nederlanders in loondienst hebben relatief vaak al maatregelen getroffen voor een eventueel overlijden (14% is voorbereid zonder maatregelen en 64% heeft maatregelen getroffen). Niet-werkenden geven relatief vaak aan wel al voorbereid te zijn maar nog geen maatregelen te hebben getroffen (20% is voorbereid zonder maatregelen en 58% heeft maatregelen getroffen) en zo ook zelfstandig ondernemers (21% en 52%). Zelfstandig ondernemers zijn relatief vaak wel *van plan* om maatregelen te gaan treffen (16% versus 7% niet-werkenden en loondienst).

* Nederlanders voor wie het betreffende life event niet van toepassing is/kan zijn, zijn buiten beschouwing gelaten.

Achtergrondinformatie 'life events': De frequenties waarin Nederlanders 'life events' al hebben meegemaakt is hier te vinden (👉).

Potje voor onvoorziene uitgaven op de korte termijn iets beter gevuld

Een kleine meerderheid (62%) heeft net als in 2013 een potje voor onvoorziene uitgaven op de korte termijn. Dit spaarpotje is dit jaar iets beter gevuld. Voor 25% van de Nederlanders gaat dit om een bedrag onder de € 3.500,-. 11% heeft een bedrag van € 3.500,- tot € 5.000,- tot zijn beschikking en 26% meer dan € 5.000,- (dit was in 2013 21%) (👉).

Lichte motivatie om zelf beter te worden in financieel plannen: vooral jongeren en laag opgeleiden

Een kleine meerderheid van de Nederlanders wil beter worden in het financieel rekening houden met onvoorziene gebeurtenissen (👉); 45% een beetje en 10% veel. Een minderheid (maar wel substantiële groep) zegt deze motivatie niet te hebben (45%).

De motivatie om beter te worden in financieel plannen is relatief hoog onder 18 t/m 24 jarigen (72%), 25 t/m 34 jarigen (68%) en laag opgeleiden (62%). De motivatie is relatief laag onder 55 t/m 64 jarigen (47%), 65 t/m 80 jarigen (43%), hoog opgeleiden (44%), mensen die boven modaal verdienen (49%) en zelfstandig ondernemers (42%).

Van de groep die beter wil worden in financieel plannen, wil een grote meerderheid ook beter worden in het managen van geld (82%) en het bewust beslissen over financiële producten (85%).

Financieel plannen hangt sterk samen met inkomensniveau

Het financieel plannen lijkt sterk samen te hangen met het inkomensniveau. Vooral Nederlanders met hoge inkomens houden bij hun financiële beslissingen rekening met de (verre) toekomst. Nederlanders met een modaal inkomen kijken ook vooruit, maar houden relatief minder rekening met een situatie verder dan 10 jaar vooruit. Nederlanders met een beneden modaal inkomen houden financieel nog iets minder rekening met de toekomst. Onder de (beneden) modale inkomens bestaat wel de meeste motivatie om beter te worden in het financieel plannen (👉).

Nederlanders in loondienst beter voorbereid op onvoorziene life events dan niet-werkenden

Nederlanders in loondienst zijn wat betreft de verschillende 'life events' beter voorbereid op hun pensionering en een scheiding. Niet werkende Nederlanders zijn hier relatief minder goed op voorbereid. Zelfstandig ondernemers zijn relatief goed voorbereid op minder inkomen, een scheiding en pensionering (👉).

*Deze verschillen voor zelfstandig ondernemers zijn indicatief vanwege het lage aantal zelfstandig ondernemers in de netto steekproef (n=55).

Omgang en belangen bij aanschaf financiële producten grotendeels gelijk aan 2013

Op de meeste gebieden lijkt de omgang van Nederlanders met financiële producten het afgelopen jaar nauwelijks veranderd. Zij zeggen in gelijke mate kritisch te kijken naar de informatie die zij van hun bank(en) en verzekeraar(s) ontvangen over hun financiën. En dit jaar blijven zij met dezelfde regelmaat controleren of hun financiële producten nog passen bij hun huidige situatie (👉).

Ook de aspecten waar men op let bij de aanschaf van eenvoudige en complexe financiële producten komen grotendeels overeen met 2013. Zowel bij eenvoudige als complexe producten blijft de vergelijking tussen verschillende aanbieders het meest van belang.

- Bij de aanschaf van eenvoudige producten let men verder vooral op de tarieven. Advies van de omgeving of van een financieel adviseur wordt veel minder ingeschakeld (👉).
- Bij de aanschaf van complexe financiële producten speelt, naast de vergelijking, het advies van een financieel adviseur een grote rol (👉).

Minder vergelijking aanbieders voor complexe producten en minder bereidheid om over te stappen

Nederlanders vergelijken bij de aanschaf van complexe financiële producten dit jaar minder vaak tussen verschillende aanbieders van een product dan in 2013 (👉). De bereidheid om over te stappen naar andere aanbieders als zij een beter product hebben, is dit jaar tevens lager (👉).

Lichte motivatie om zelf beter te worden in het bewust beslissingen nemen over financiële producten

Net als bij het managen van geld en financieel plannen wil een kleine meerderheid van de Nederlanders beter worden in het bewust nemen van beslissingen over financiële producten (👉); 49% een beetje en 10% veel. Een minderheid (maar wel substantiële groep) zegt deze motivatie niet te hebben (41%).

De motivatie om beter te worden in het bewust beslissingen maken over financiële producten is relatief hoog onder 18 t/m 24 jarigen (77%), en 25 t/m 34 jarigen (70%), laag opgeleiden (64%) en mensen die beneden modaal verdienen (65%). De motivatie is relatief laag onder 65 t/m 80 jarigen (50%), hoog opgeleiden (50%), mensen die boven modaal verdienen (51%) en zelfstandig ondernemers (46%).

Van de groep die beter wil worden in het bewust beslissingen maken over financiële producten, wil een grote meerderheid ook beter worden in het managen van geld (79%) en in financieel plannen (79%).

Lage inkomens zijn weinig betrokken bij aanschaf complexe financiële producten, hoge inkomens willen zelf vergelijken

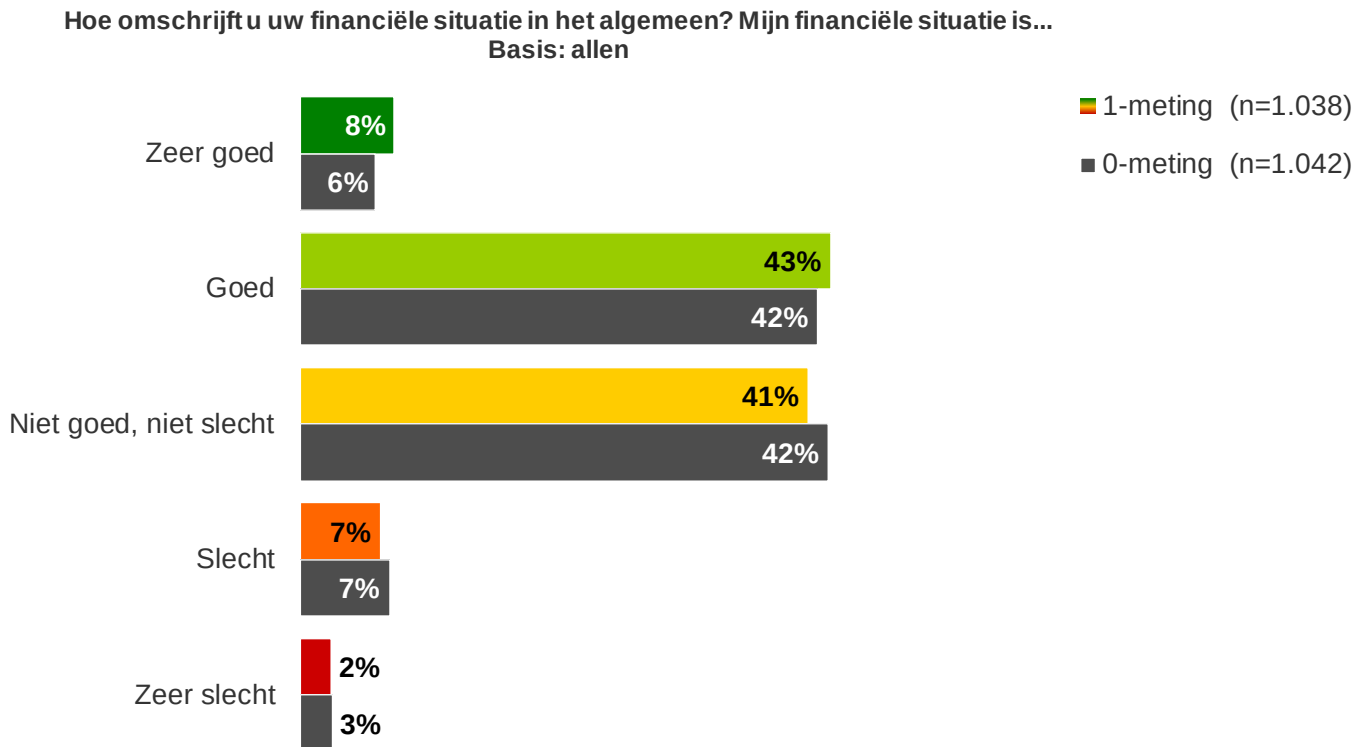
Bij de aanschaf van complexe financiële producten lijken Nederlanders met een beneden modaal inkomen minder bewust beslissingen te nemen (zij geven bij veel aspecten aan dat zij hier minder op letten). Heeft men een bovenmodaal inkomen, dan kijkt men over het algemeen zelf kritisch naar informatie van banken en verzekeraars en hecht men bij de aanschaf van financiële producten relatief veel waarde aan de eigen kritische vergelijking tussen aanbieders. Wanneer het om een complex financieel product gaat, wordt tevens vaker een financieel adviseur ingeschakeld (👉).

Nederlanders in loondienst minder betrokken bij (de aanschaf van) hun financiële producten

Nederlanders in loondienst lijken over het algemeen wat minder betrokken bij hun financiële producten dan niet werkende Nederlanders (👉).

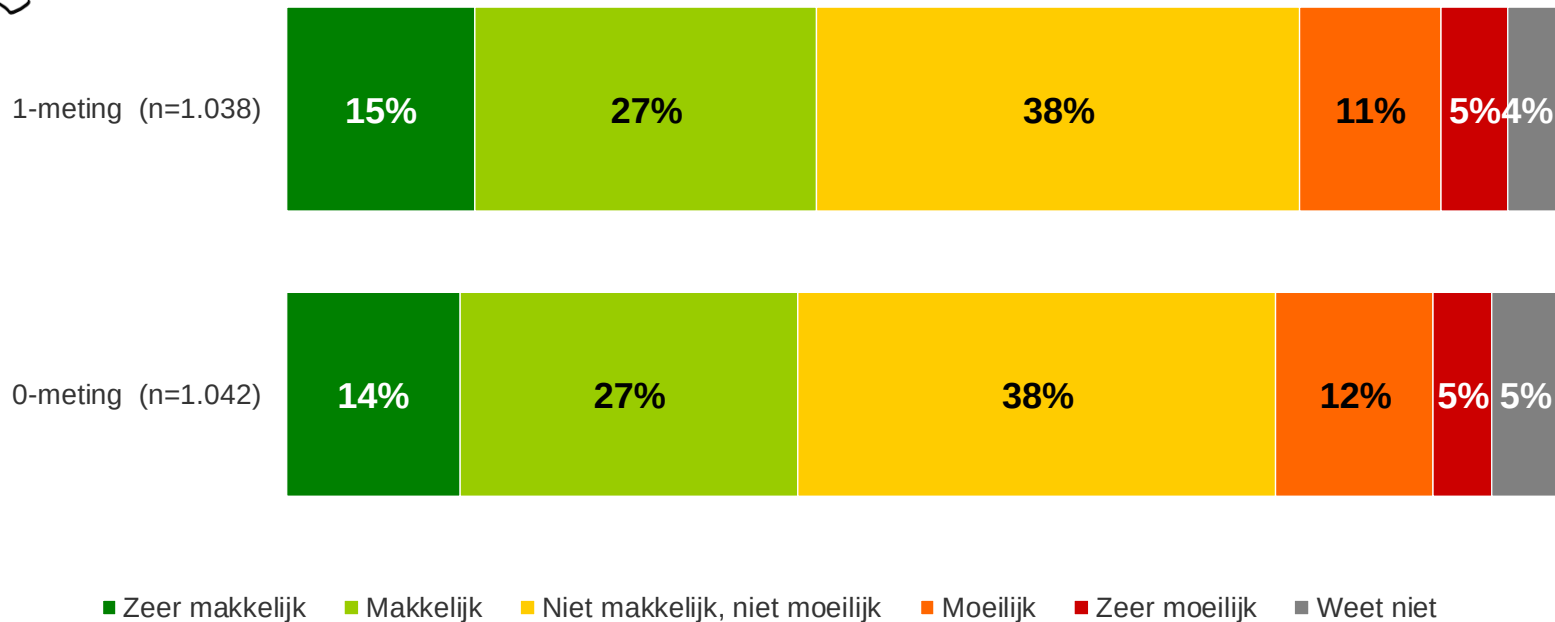
[Terug naar resultaten](#)

[Terug naar resultaten](#)

Hoe makkelijk of moeilijk is het voor u om in een gemiddelde maand rond te komen en al uw rekeningen te betalen? Basis: allen

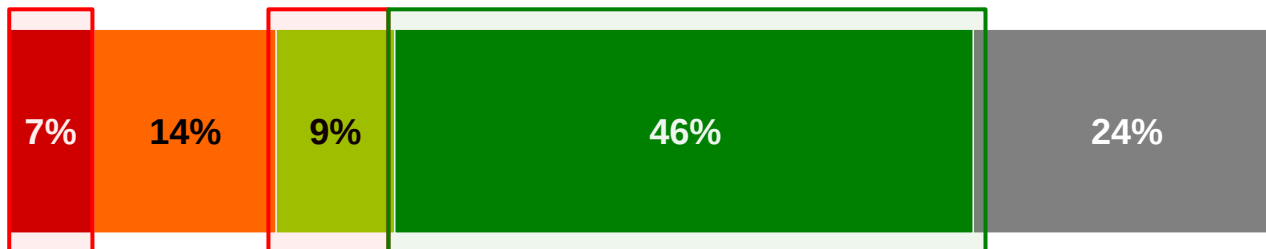
[Terug naar resultaten](#)

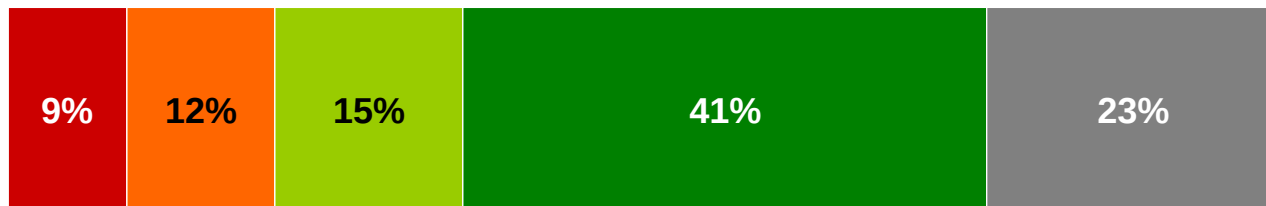
Stel dat u uw voornaamste inkomstenbron verliest, hoe lang kunt u dan in uw levensonderhoud blijven voorzien, zonder geld te lenen of te verhuizen? Basis: allen

 Toegenomen
 Afgenomen

1-meting (n=1.038)

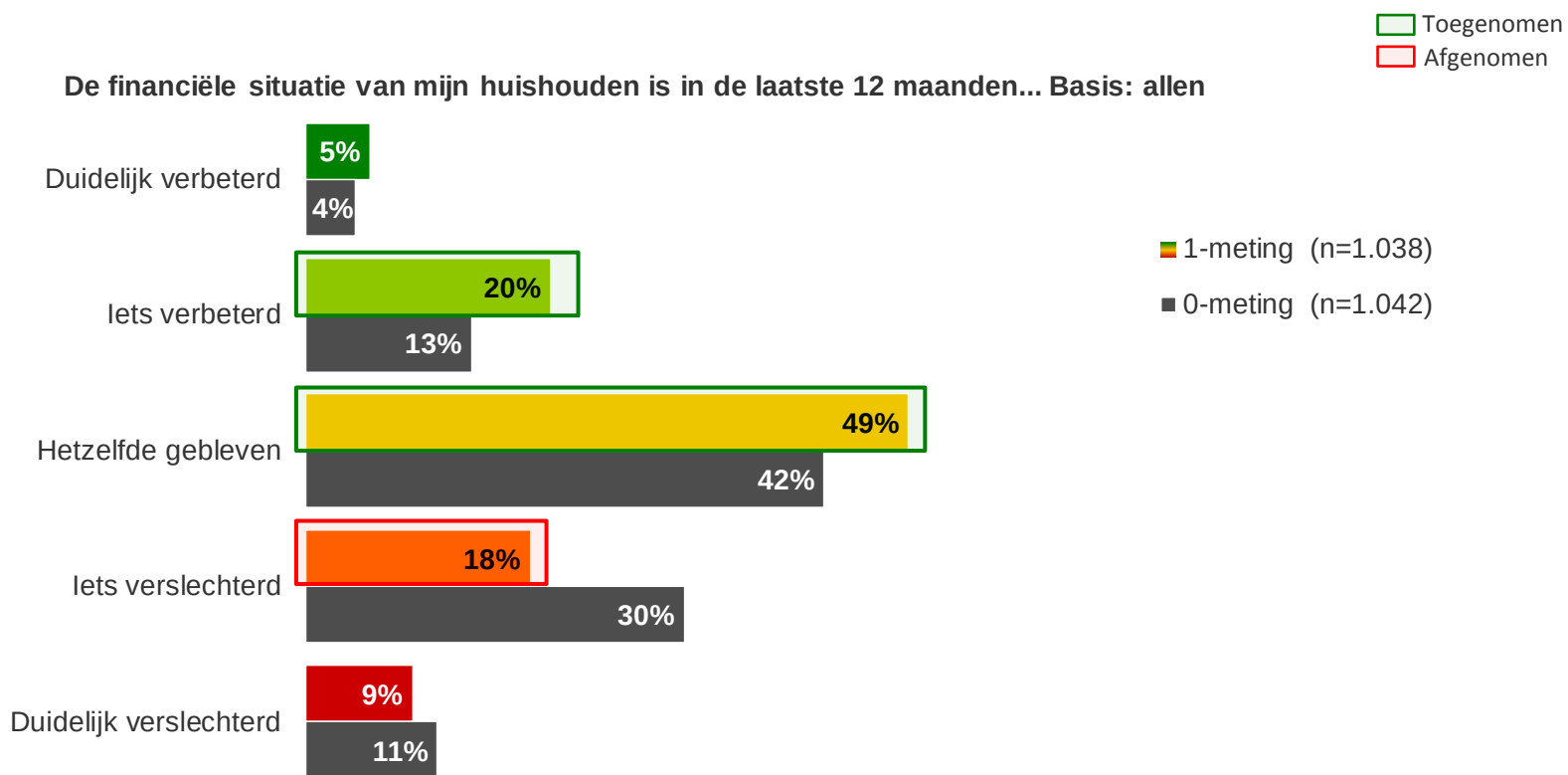
0-meting (n=1.042)

- Minder dan een maand
- Minstens drie maanden, maar niet zes maanden
- Weet niet

- Minstens een maand, maar niet drie maanden
- Zes maanden of meer

[Terug naar resultaten](#)

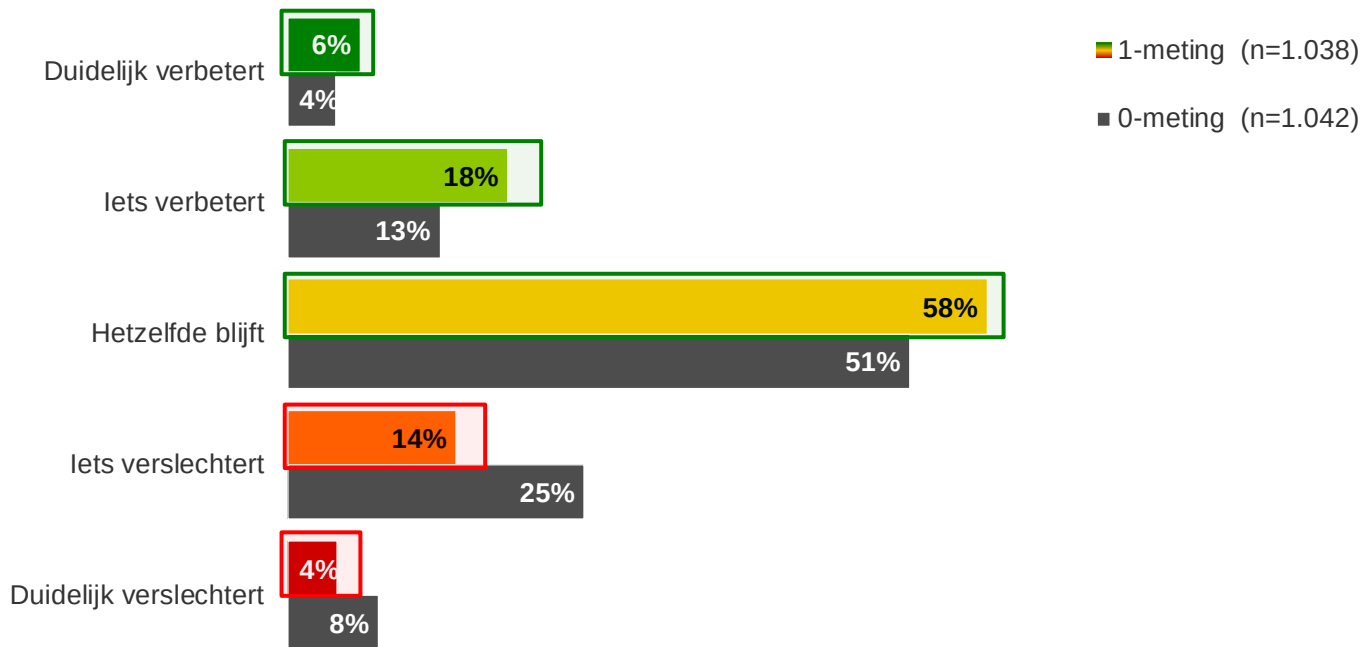

[Terug naar resultaten](#)

Ik verwacht dat de financiële situatie van mijn huishouden in de komende 12 maanden...
Basis: allen

 Toegenomen
 Afgenomen

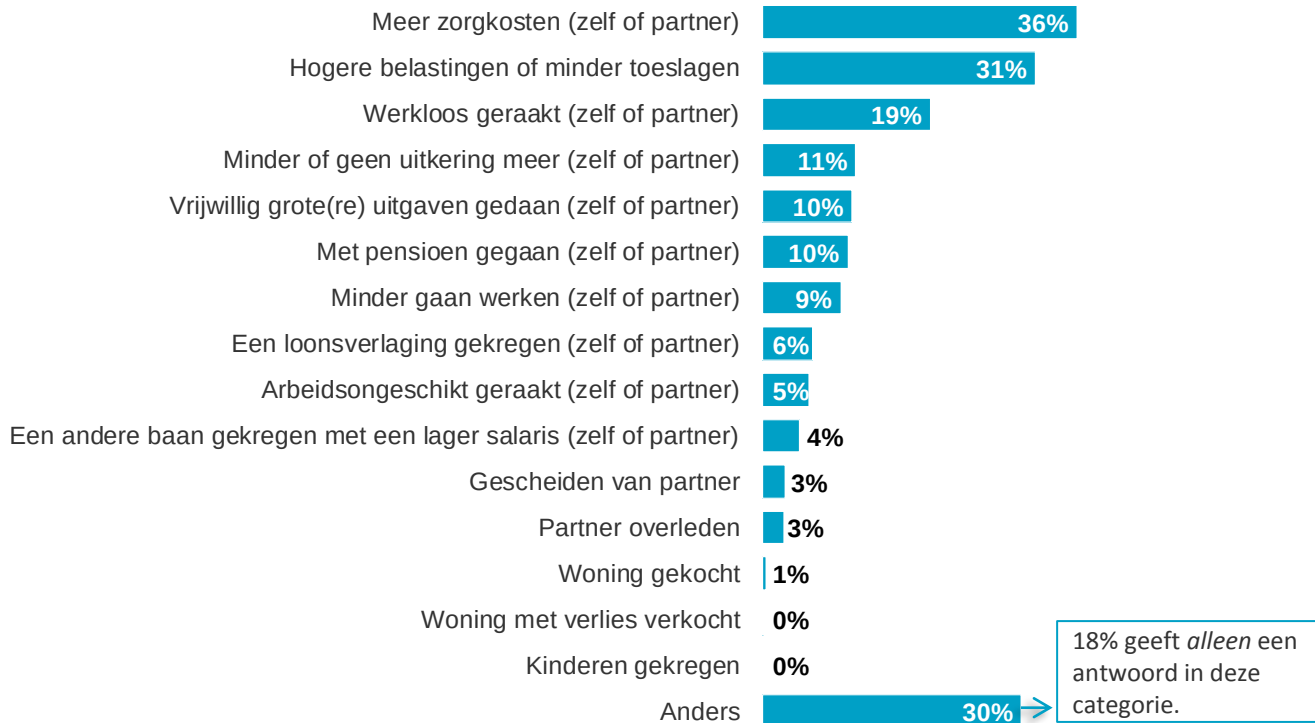

[Terug naar
resultaten](#)

Waarom is de financiële situatie van uw huishouden in de afgelopen 12 maanden verslechterd?

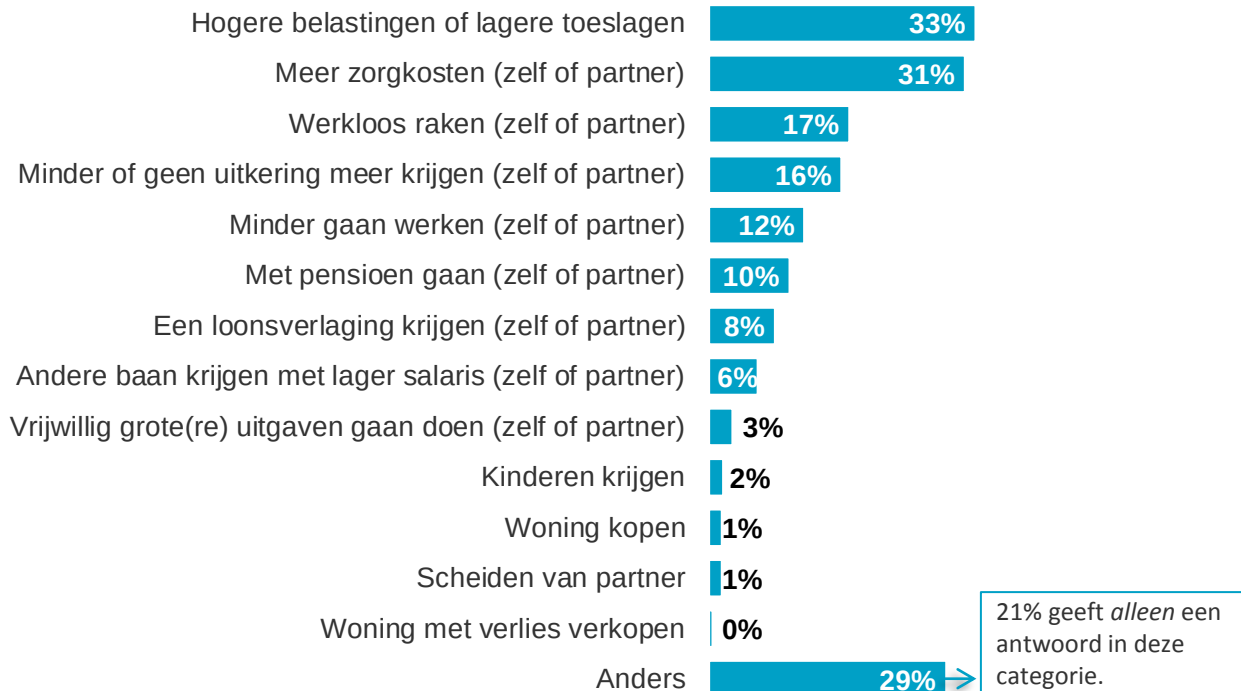
Basis: Financiële situatie is verslechterd (n=276)

[Terug naar
resultaten](#)

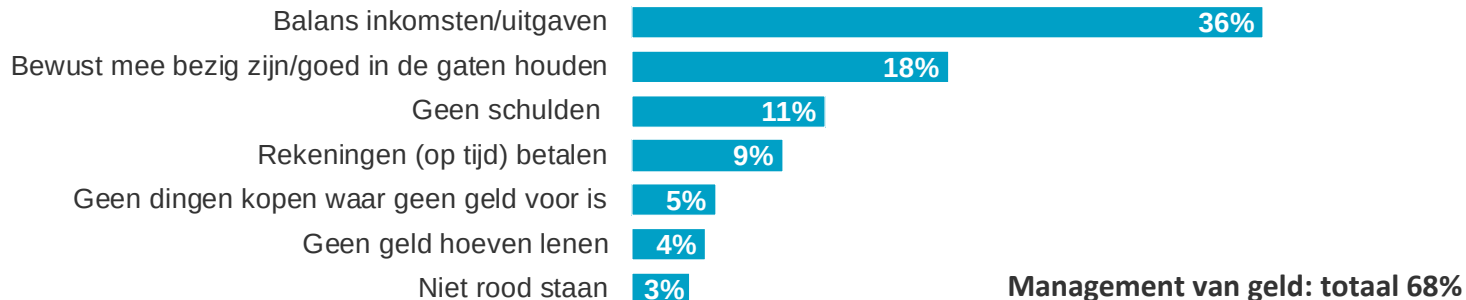
Waarom verwacht u dat de financiële situatie van uw huishouden in de komende 12 maanden verslechtert? Basis: verwacht dat financiële situatie verslechterd (n=186)

[Terug naar resultaten](#)

Wanneer vindt u dat iemand verantwoord met zijn of haar financiën omgaat? Basis: allen

**Deze vraag is open gesteld. Respondenten konden zelf een antwoord invullen. Na de datacollectie zijn deze antwoorden in categorieën gecodeerd.*

[Terug naar resultaten](#)

Management van geld

- Balans inkomsten/uitgaven: *Maandelijks evenwicht, Niet meer uitgeven dan er binnenkomt en Als het lukt om de uitgaven en de inkomsten in evenwicht te brengen.*
- Bewust mee bezig zijn/goed in de gaten houden: *Als je let op je inkomsten en uitgaven, Als er zicht is op je financiën, Als je overzicht hebt, als je er voldoende tijd aan besteedt: budgetteert en Nadenken wat je koopt.*
- Geen schulden: *Als ze geen schulden maken en Als men zich niet in de schulden steekt.*
- Rekeningen (op tijd) betalen: *Als alles op tijd betaald wordt en Als iemand zijn rekeningen betaald.*
- Geen dingen kopen waar geen geld voor is: *Eerst sparen, dan kopen en Niks kopen als je het geld niet hebt.*
- Geen geld hoeven lenen: *Als je geen grote lening aangaat en Als je de rekeningen kan betalen en niet hoeft te lenen en als er geen leningen worden afgesloten.*

Financieel plannen

- Niet rood staan: *Als men niet rood staat en Als je niet in de min raakt.*
- Geld kunnen sparen: *Spaargeld hebben en Als er aan het einde van de maand nog iets over is.*
- Lange termijn: *Vooruit kijken, Voldoende buffer en Bij voorbaat sparen zodat je tegenslagen kunt opvangen.*
- Geen onnodig dure/luxe uitgaven doen: *Als hij of zij het geld niet over de balk gooit, Geen onverantwoorde uitgaven doen, Niet roekeloos al het geld uitgeven en Als diegene zijn geld niet verspilt.*

Woordenwolk van de vraag: **Wanneer vindt u dat iemand verantwoord met zijn of haar financiën omgaat?**

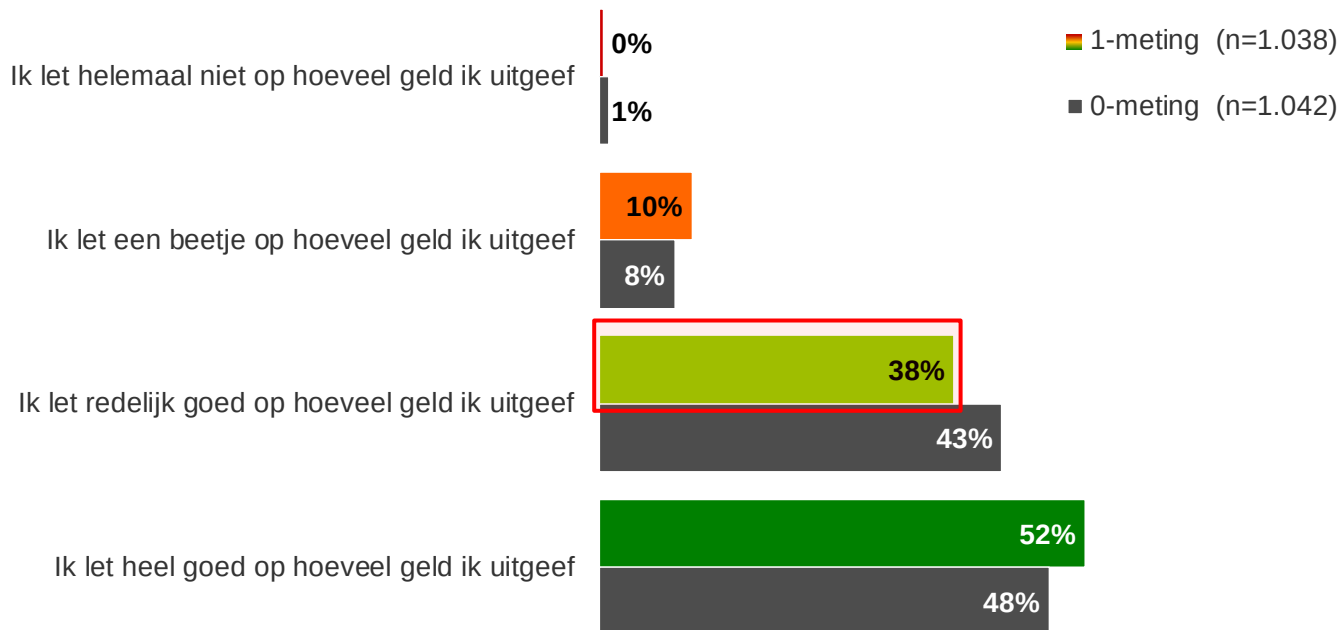

[Terug naar resultaten](#)

Welke van onderstaande uitspraken beschrijft het best in welke mate u uw uitgaven in de gaten houdt? Basis: allen

 Toegenomen
 Afgenomen

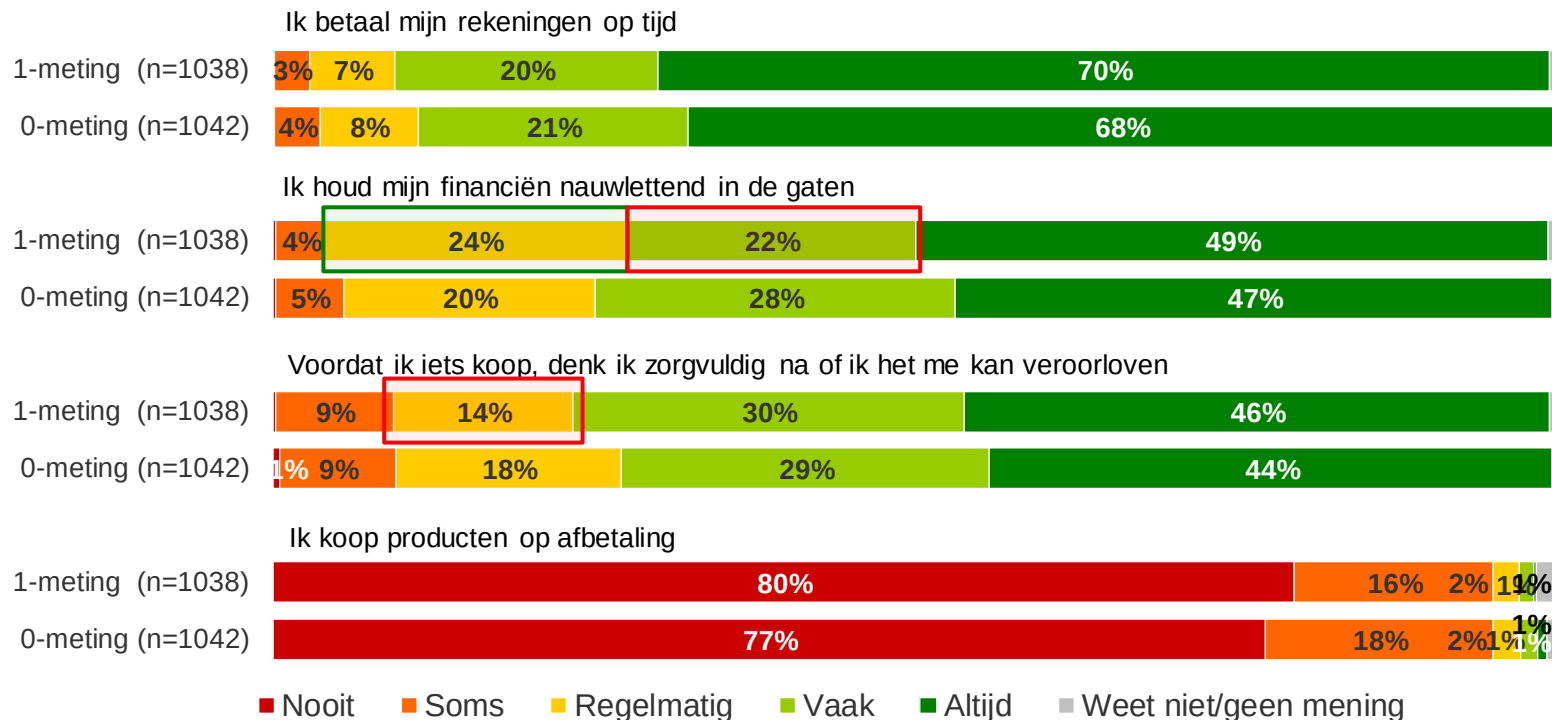

[Terug naar resultaten](#)

Kunt u aangeven in hoeverre onderstaande situaties op u van toepassing zijn? Basis: allen

 Toegenomen
 Afgenomen

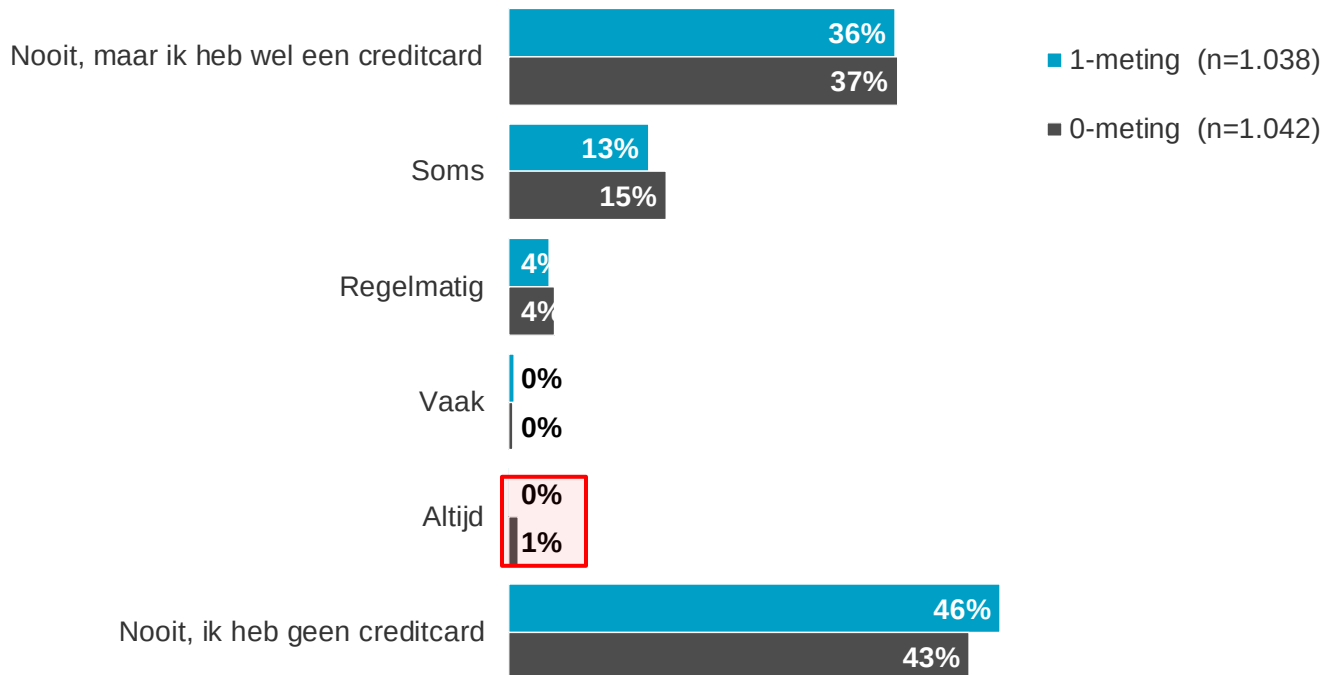

[Terug naar resultaten](#)

Met een creditcard is het mogelijk om uw uitgaven gespreid te betalen. U betaalt dan uw uitgaven in termijnen terug. Hoe vaak maakt u hier gebruik van? Basis: allen

 Toegenomen
 Afgenomen

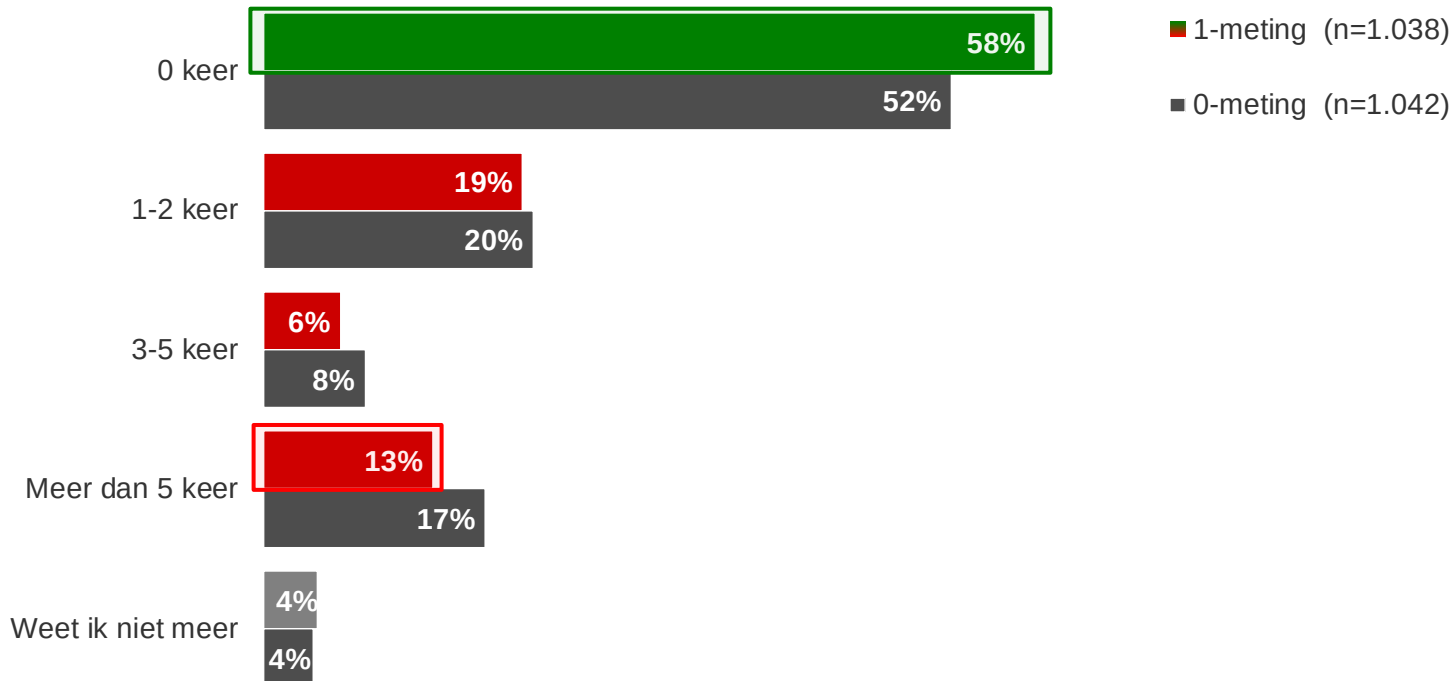

[Terug naar resultaten](#)

Hoe vaak is het in de afgelopen 12 maanden voorgekomen dat u rood heeft gestaan op uw betaalrekening? Basis: allen

 Toegenomen
 Afgenomen

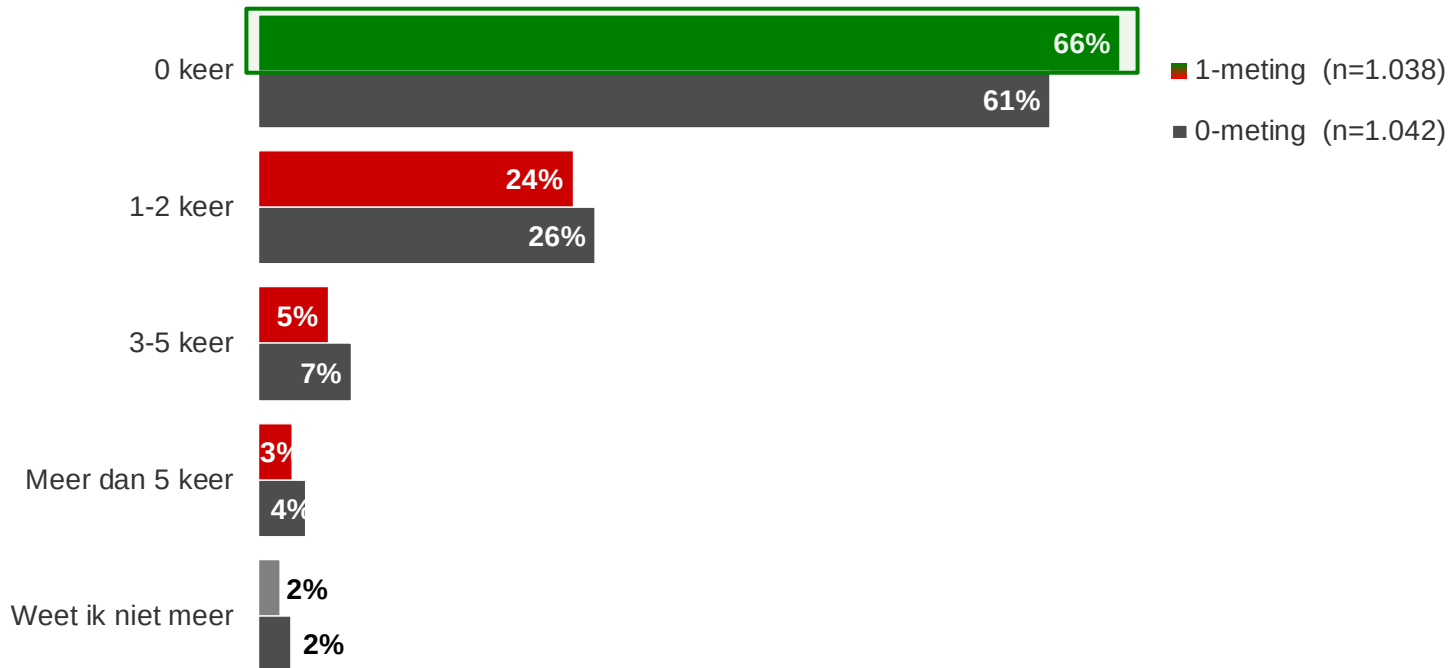

[Terug naar resultaten](#)

Hoe vaak is het in de afgelopen 12 maanden voorgekomen dat u een betalingsherinnering kreeg omdat u een rekening niet tijdig had betaald? Basis: allen

 Toegenomen
 Afgenomen

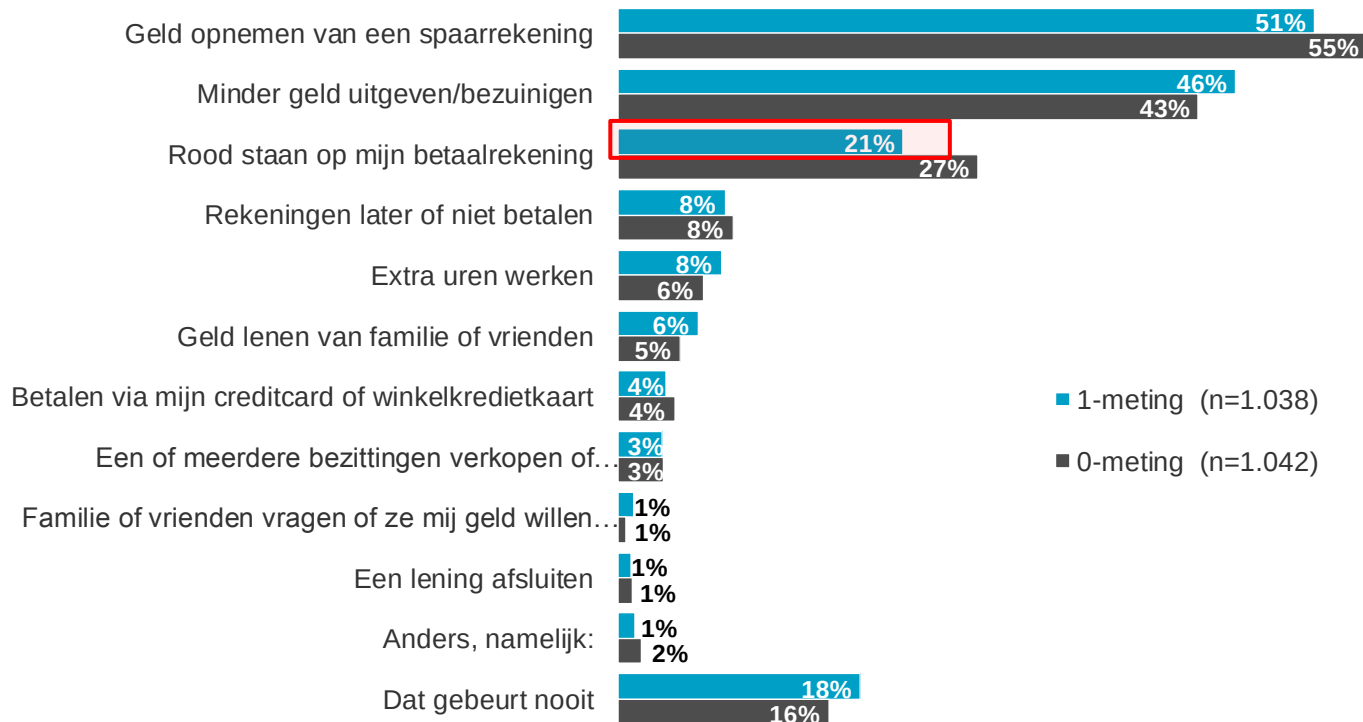

[Terug naar resultaten](#)

Als u in een situatie komt dat u meer uitgaven heeft dan u aan inkomsten binnenkrijgt, wat doet u dan? Basis: allen

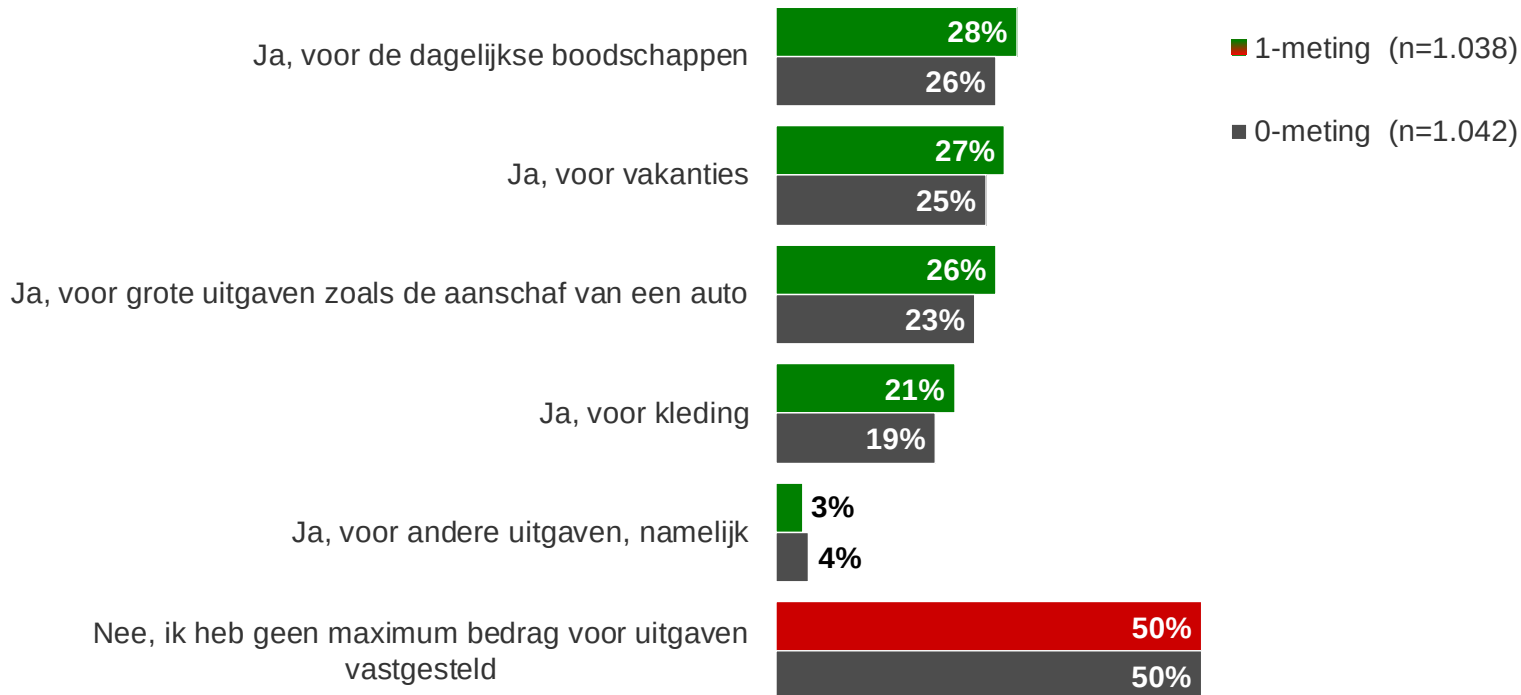
■ Toegenomen
■ Afgenomen

[Terug naar resultaten](#)

Heeft u voor uzelf (of uw huishouden) vastgesteld hoeveel geld u maximaal wilt uitgeven aan bepaalde uitgaven? Basis: allen

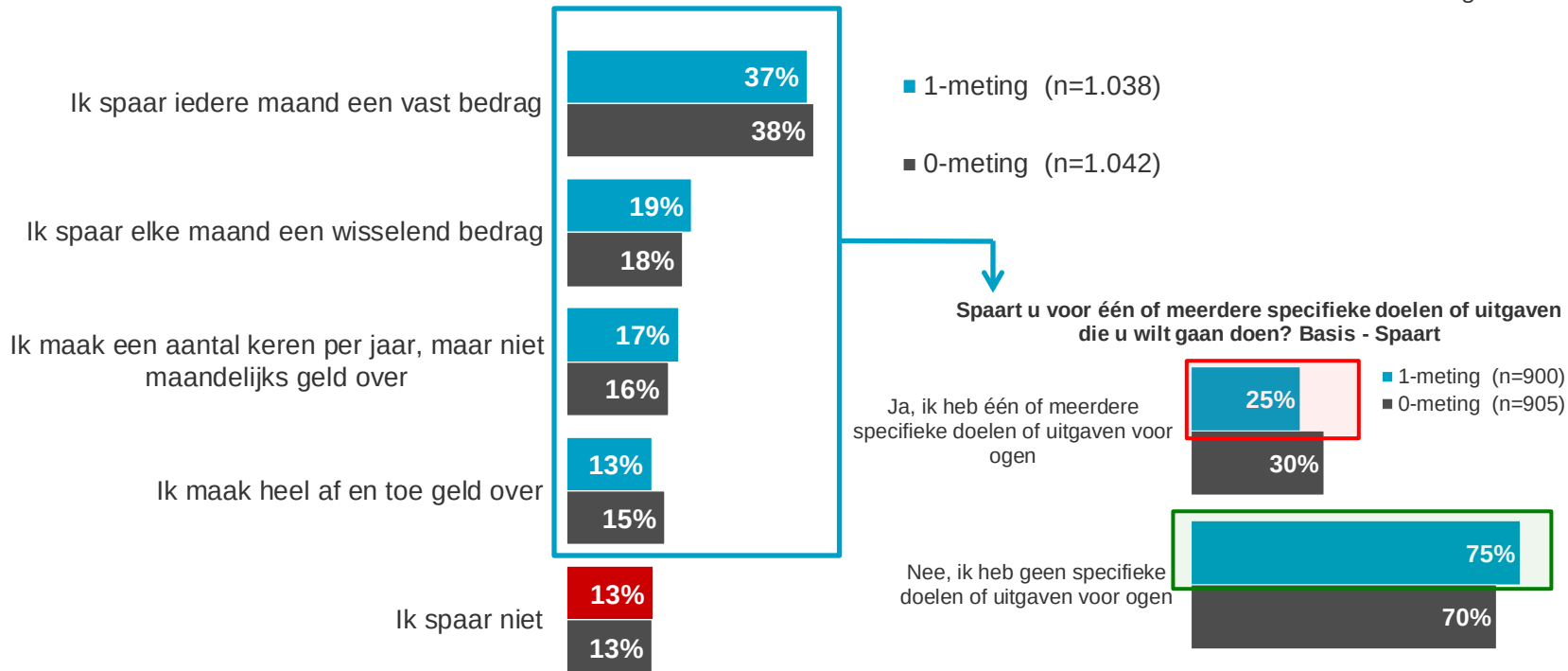

[Terug naar resultaten](#)

Op welke manier spaart u op een spaarrekening? Basis: allen

■ Toegenomen
■ Afgenomen

[Terug naar
resultaten](#)

Lage inkomens letten meer op maar sparen minder en zijn minder voorbereid op onvoorziene uitgaven

Mensen met een beneden modaal inkomen geven vaker aan hun financiën nauwlettend in de gaten te houden dan mensen met een (boven)modaal inkomen (58% houdt dit altijd in de gaten versus 50% modaal en 48% boven modaal): zij letten beter op hoeveel geld zij uitgeven (62% let goed op versus 48% en 48%), denken vaker na of zij zich iets wel kunnen veroorloven (54% altijd versus 45% en 44%) en beschikken minder vaak over en creditcard (33% heeft creditcard versus 59% en 75%). De motivatie om beter te worden in het managen van geld ligt onder deze groep ook wat hoger (63% wil beter worden versus 55% en 49%). Er wordt onder de lage inkomens echter minder gespaard (79% spaart versus 93% en 91%). Als zij in een situatie komen waarin zij meer uitgaven hebben dan inkomsten binnenkrijgen, zouden zij minder aanspraak (kunnen) maken op hun spaarrekening (42% versus 60% en 61%) en relatief vaak geld lenen van familie en/of vrienden (10% versus 3% en 4%).

Hoge inkomens letten minder goed op dagelijkse uitgaven, maar hebben meer spaargeld voor (on)voorziene uitgaven

Nederlanders met een bovenmodaal inkomen hebben vaker een creditcard dan Nederlanders met een (beneden) modaal inkomen (75% versus 33% beneden modaal en 59% modaal). Zij letten vaker heel goed op hoeveel geld zij uitgeven dan mensen met een beneden modaal inkomen (48% versus 62%) en sparen vaker (91% versus 79%). Wanneer zij in een situatie komen waarin de verhouding inkomsten/uitgaven negatief uitvalt, zouden (en kunnen) zij vaker hun spaarrekening raadplegen dan Nederlanders met een beneden modaal inkomen (61% versus 42%). De motivatie om beter te worden in geldmanagement ligt onder deze groep relatief laag (49% wil hier beter in worden versus 63% beneden modaal en 55% modaal).

Middeninkomens sparen meer maar staan ook vaker rood

De groep middeninkomens (rond modaal) staat het vaakst rood (54% versus 37% beneden modaal en 41% boven modaal). Zij beschikken vaker dan Nederlanders met een beneden modaal inkomen over een creditcard (59% versus 33%) en zouden deze ook vaker gebruiken als zij te weinig inkomsten hebben om hun uitgaven te dekken (9% versus 2%). Aan de andere kant sparen de middeninkomens wel vaker (93% versus 79%).

[Terug naar
resultaten](#)

Mensen in loondienst gaan minder zorgvuldig om met hun financiën en staan vaker rood, maar hebben vaker een buffer

Nederlanders in loondienst houden hun financiën minder nauwlettend in de gaten (44% altijd) dan niet-werkenden (56% altijd). Zij letten minder goed op hun uitgaven (45% let heel goed op versus 60% niet-werkenden), denken minder vaak zorgvuldig na over wat zij zich kunnen veroorloven (40% altijd versus 53% niet-werkenden) en hebben vaker een creditcard (65% versus 37% niet-werkenden). Het overkomt hen minder vaker dat zij te weinig inkomsten hebben (23% versus 13% niet-werkenden). Als dit wel gebeurt, staan zij vaker rood (26% versus 15% niet-werkenden) of nemen geld van de spaarrekening op (57% versus 46% niet-werkenden). Mensen in loondienst staan (als gevolg) relatief wat vaker rood (43% versus 29%).

Niet-werkenden houden financiën goed in de gaten maar hebben minder buffer om onvoorziene uitgaven op te vangen

Niet-werkenden houden hun financiën vaker nauwlettend in de gaten (56% altijd) dan mensen in loondienst (44% altijd): zij letten beter op hoeveel geld zij uitgeven (60% let heel goed op versus 45% in loondienst), denken vaker na of zij zich iets wel kunnen veroorloven (53% versus 40% in loondienst) en beschikken minder vaak over een creditcard (37% versus 65% in loondienst). Overeenkomstig geven zij vaker aan dat het hen nooit overkomt minder inkomsten dan uitgaven te hebben (13% versus 23% in loondienst), dat zij het afgelopen jaar niet rood hebben gestaan (66% versus 54% in loondienst) en geen betalingsherinneringen hebben ontvangen (71% versus 64% in loondienst). Echter, zij sparen minder (82% versus 92% in loondienst) en mochten zij te weinig inkomsten hebben, dan is de spaarrekening (46%) of roodstaan op de betaalrekening (15%) voor hun minder vaak een oplossing dan voor mensen in loondienst (respectievelijk 57% en 26%).

Zelfstandig ondernemers staan vaak rood en beschikken vaak over een creditcard*

Zelfstandig ondernemers staan relatief vaak rood op hun betaalrekening (57% versus 43% in loondienst en 29% niet-werkend) en beschikken vaak over een creditcard (74% versus 65% in loondienst en 37% niet-werkend) (al gebruiken zij deze meestal niet). Bij een negatief verschil tussen inkomsten en uitgaven lenen zij vaker geld van familie of vrienden (17% versus 5% in loondienst en 5% niet-werkend)

*Deze verschillen zijn indicatief vanwege het lage aantal zelfstandig ondernemers in de netto steekproef (n=55). De zelfstandig ondernemers zullen in de praktijk vooral ZZP'ers zijn.

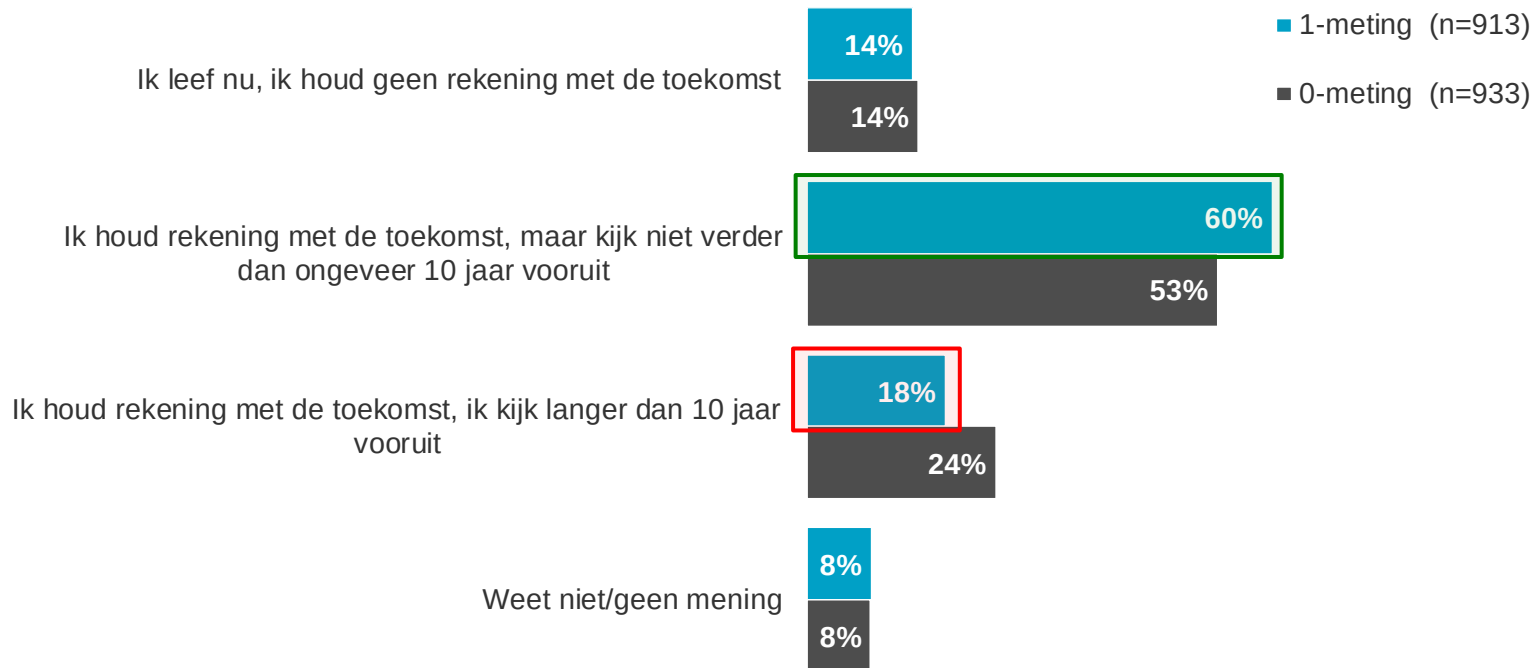
[Terug naar resultaten](#)

Welke van onderstaande uitspraken omschrijft het best in hoeverre u bij het nemen van financiële beslissingen en het inschatten van risico's rekening houdt met de toekomst?

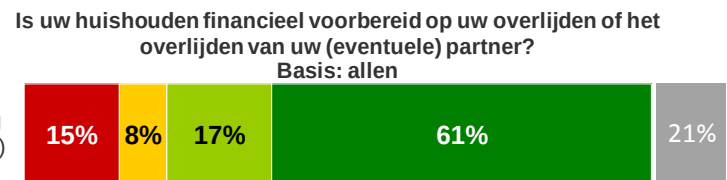
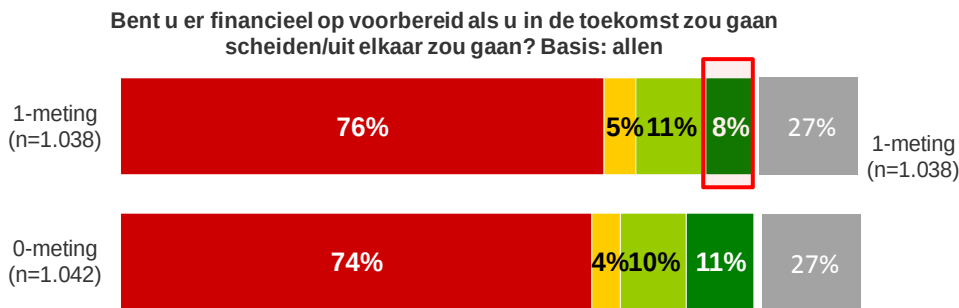
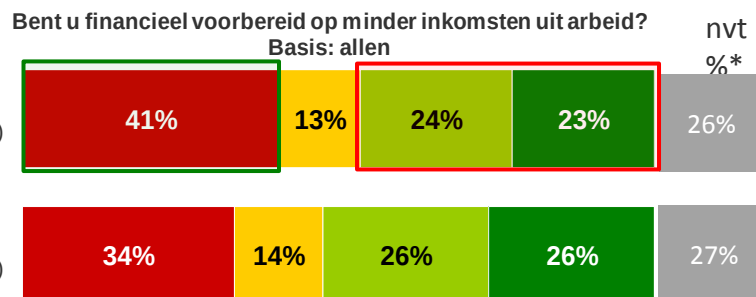
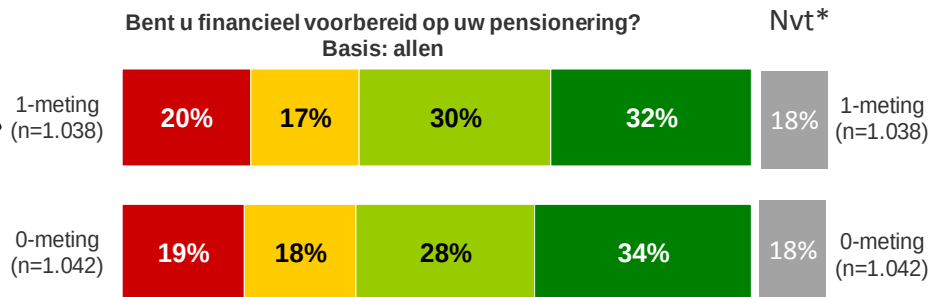
Basis: allen tot en met 66 jaar

■ Toegenomen
■ Afgenomen

[Terug naar resultaten life events](#)

[Terug naar resultaten overlijden](#)

*In de gekleurde grafiek zijn alleen de respondenten weergegeven voor wie de situatie van toepassing is. Respondenten die reeds met pensioen zijn, die geen inkomsten uit arbeid hebben of die geen huishouden delen met een partner, zijn niet in de betreffende balken opgenomen. Het percentage achter de balk geeft aan welk deel van de totale steekproef 'niet van toepassing' heeft geantwoord.

- Nee en ik ben ook niet van plan hiervoor maatregelen te nemen
- Nee, maar hiervoor ga ik nog wel maatregelen treffen
- Ja, maar ik heb hiervoor geen speciale maatregelen getroffen
- Ja, en ik heb hiervoor maatregelen getroffen

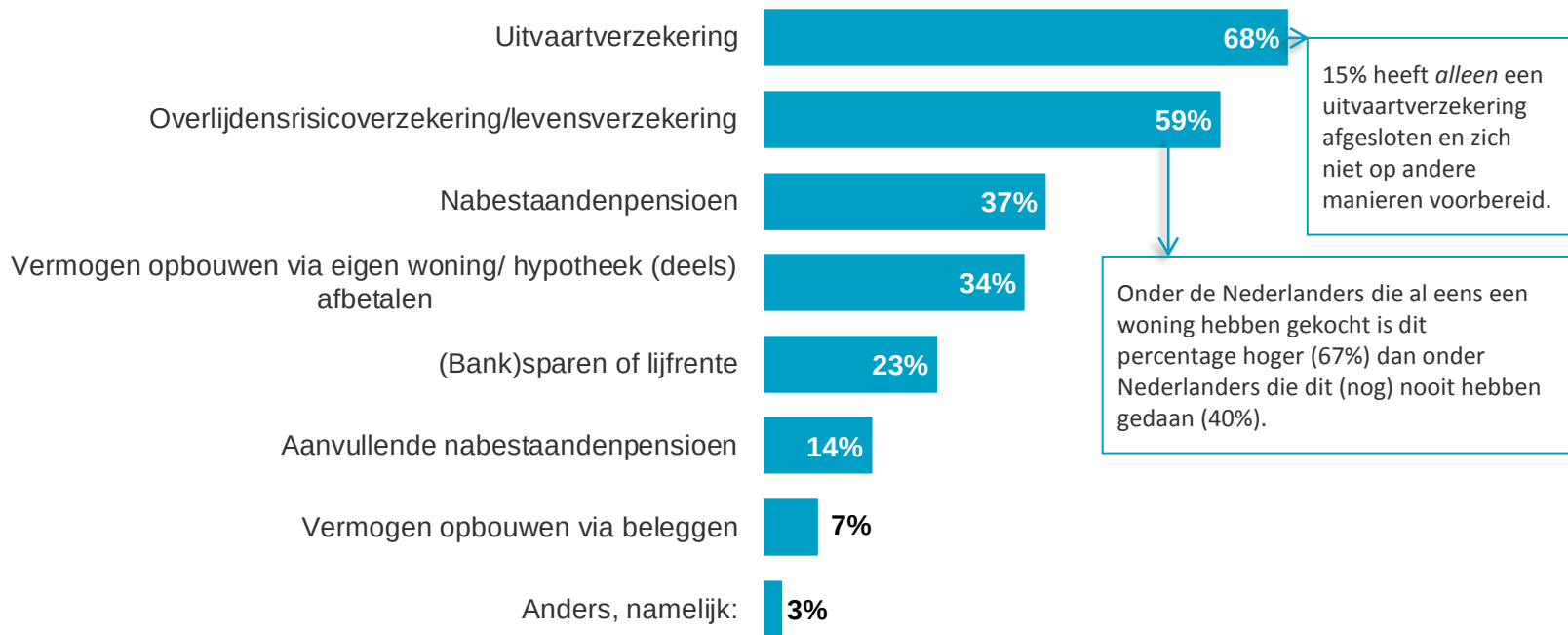
■ Toegenomen
■ Afgenomen

[Terug naar resultaten](#)

Welke maatregelen heeft u genomen om uw huishouden financieel voor te bereiden op uw overlijden of het overlijden van uw (eventuele) partner?

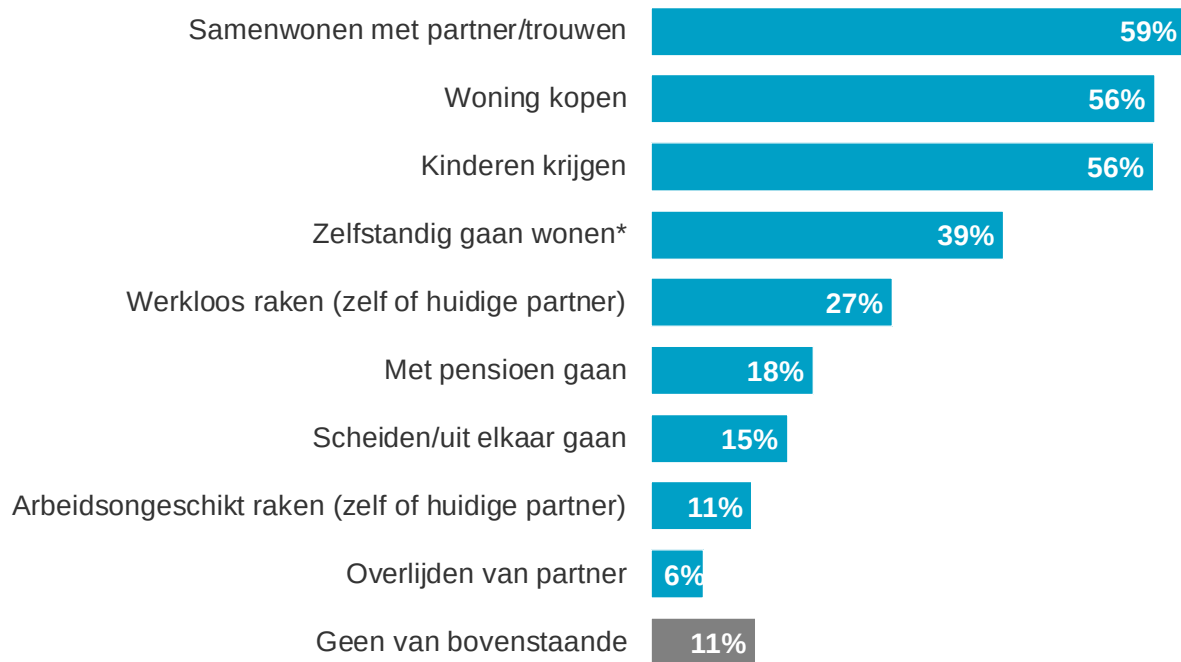
Basis: heeft maatregelen getroffen (n=496)

[Terug naar
resultaten](#)

Welke van onderstaande gebeurtenissen heeft u zelf meegemaakt? Basis: allen

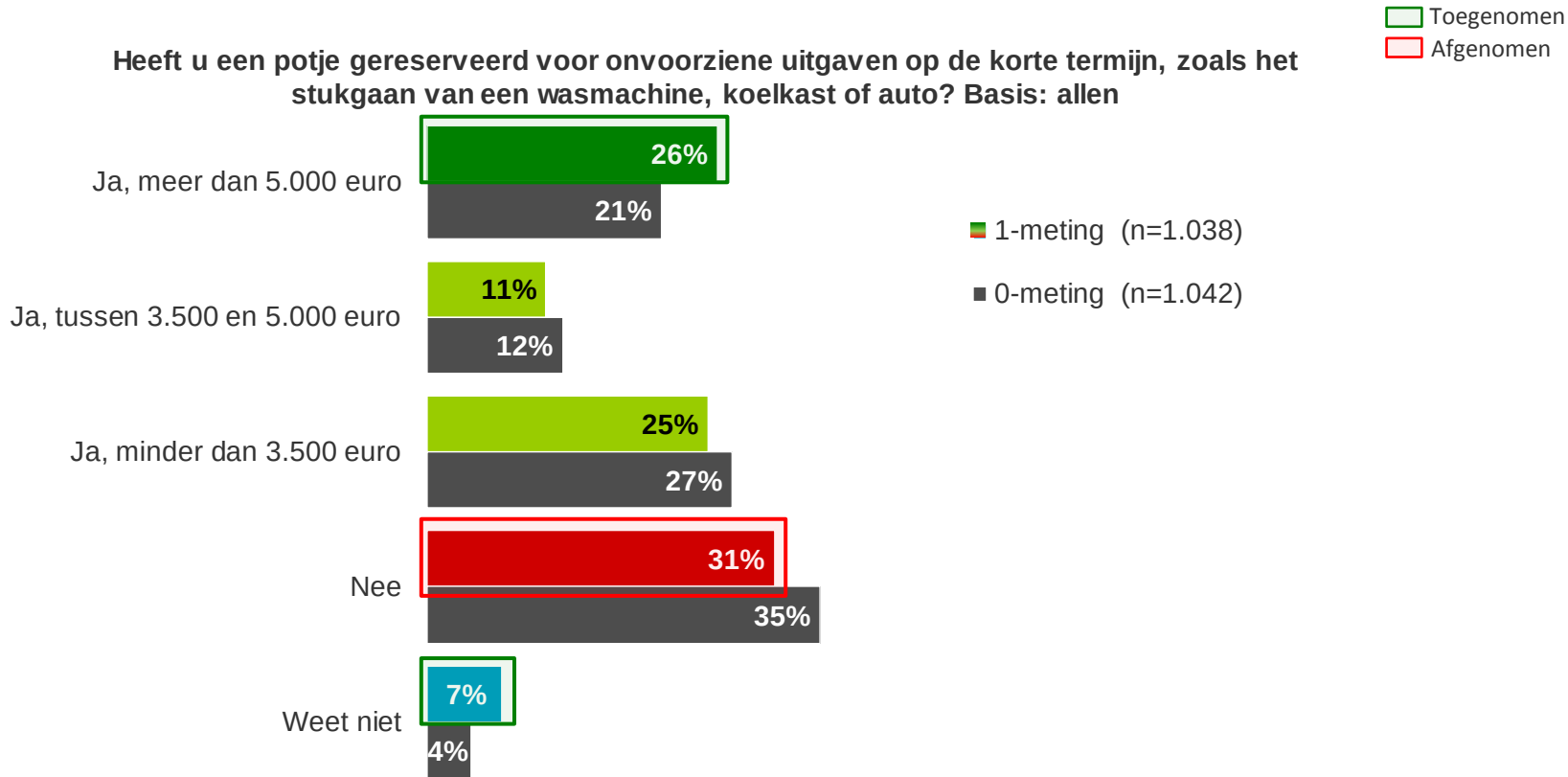

*Niet duidelijk *hoe* respondenten dit antwoord hebben geïnterpreteerd

[Terug naar resultaten](#)

Heeft u een potje gereserveerd voor onvoorziene uitgaven op de korte termijn, zoals het stukgaan van een wasmachine, koelkast of auto? Basis: allen

[Terug naar
resultaten](#)

Lage inkomens leven vaker in het nu en houden financieel minder rekening met toekomst

Nederlanders t/m 66 jaar met een beneden modaal inkomen geven vaker aan dat zij financieel geen rekening houden met de toekomst (22% versus 18% modaal en 12% boven modaal). Nederlanders met een beneden modaal inkomen hebben minder vaak een spaarpotje gereed voor onvoorziene uitgaven op korte termijn (54% versus 67% modaal en 76% beneden modaal). Zij zijn financieel minder voorbereid op minder inkomsten uit arbeid (12% heeft maatregelen getroffen versus 24% modaal en 30% boven modaal), hun pensioering (17% versus 30% en 38%). Zij die maatregelen hebben genomen voor het overlijden, hebben relatief vaak een uitvaartverzekering (78% versus 62% boven modaal) en minder vaak een levensverzekering (36% versus 70%), nabestaandenpensioen (22% versus 45%) of eigen opgebouwd vermogen via de woning (17% versus 45%).

Hoge inkomens kijken relatief vaak meer dan 10 jaar vooruit

Nederlanders t/m 66 jaar met een bovenmodaal inkomen houden bij financiële beslissingen relatief vaak rekening met een periode langer dan 10 jaar vooruit (23% versus 14% beneden modaal en 16% modaal). Nederlanders met een bovenmodaal inkomen beschikken vaker over een spaarpotje voor onvoorziene uitgaven (76% versus 54% en 67%) met relatief vaak meer dan € 5000,- (41% versus 11% en 19%). Zij hebben vaker maatregelen getroffen voor minder inkomsten uit arbeid (30% versus 12% en 24%), hun pensioering (38% versus 17% en 30%) of een scheiding (8% versus 3% en 4%).* Als zij zijn voorbereid op het overlijden van henzelf of de partner hebben zij relatief vaker eigen vermogen (45% versus 17% en 24%), een levensverzekering (70% versus 36% en 45%) of een nabestaandenpensioen (21% versus 2% en 13%) afgesloten. Bij de hoge inkomens is de motivatie om het financieel plannen te verbeteren het laagst (49% wil beter worden versus 59% modaal en beneden modaal).

Middeninkomens kijken meestal tot 10 jaar vooruit

Nederlanders t/m 66 jaar met een modaal inkomen houden vooral rekening met de toekomst op midden lange termijn: zij kijken meestal naar een termijn tót 10 jaar vooruit (64%). Nederlanders met een modaal inkomen hebben vaker een buffer voor onvoorziene uitgaven dan Nederlanders met een beneden modaal inkomen (67% versus 54%). Wat betreft de 'life events' hebben zij vaker maatregelen getroffen voor minder inkomsten uit en voor hun pensioering (24% en 30%) dan Nederlanders die beneden modaal verdienen (12% en 17%), maar iets minder vaak dan Nederlanders die bovenmodaal verdienen (30% en 38%).* Op het overlijden zeggen zij ongeveer even vaak dat zij maatregelen hebben getroffen (58%) als mensen met een (boven)modaal inkomen. Zij hebben hier echter minder (verschillende) maatregelen voor getroffen.

*Niet alle verschillen zijn in vergelijking met *beide* andere subgroepen significant, sommige verschillen zijn indicatief.

[Terug naar
resultaten](#)

Mensen in loondienst relatief goed voorbereid op pensioering en scheiding

Mensen t/m 66 jaar in loondienst kijken bij het nemen van financiële beslissingen, net als mensen die niet in loondienst zijn, meestal tot ongeveer 10 jaar vooruit (61%). Nederlanders in loondienst sparen relatief vaak (92% versus 82% niet-werkend) (een vast bedrag per maand, 44% versus 31% niet-werkend) en hebben een buffer boven de € 5.000, - voor onvoorziene uitgaven (71% versus 53% niet-werkend). Zij hebben vaker maatregelen getroffen voor hun pensioering (36% versus 20% niet-werkend). Minder vaak zijn zij niet van plan om maatregelen te treffen voor een scheiding (75% versus 81% niet-werkend). Als zij maatregelen hebben getroffen voor het overlijden van henzelf of hun partner, is dit relatief vaak door middel van een levensverzekering (76% versus 36% niet-werkend), nabestaandenpensioen (41% versus 36%) of eigen opgebouwd vermogen via de woning (41% versus 24%).

Niet-werkenden houden minder rekening met (on)voorzien life events

Ook niet-werkenden t/m 66 jaar houden vooral rekening met de toekomst tot 10 jaar vooruit (60%). Niet-werkenden zijn minder goed voorbereid op onvoorziene uitgaven op korte termijn (zij hebben hier minder vaak een potje voor gereserveerd (53% versus 71% in loondienst). Tevens hebben zij minder vaak maatregelen genomen voor hun pensioering (20% versus 36%) en zijn minder vaak van plan maatregelen te treffen voor een scheiding (81% niet van plan versus 75% in loondienst). Niet-werkenden die zijn voorbereid op het overlijden van henzelf of de partner hebben relatief vaak een uitvaartverzekering afgesloten (76% versus 66%).

Zelfstandig ondernemers relatief goed voorbereid op minder inkomen, scheiding en pensioering*

Zelfstandig ondernemers zeggen relatief vaak financieel rekening te houden met de verre toekomst (meer dan 10 jaar vooruit) (34% versus 18% in loondienst en 16% niet-werkend). Zij hebben vaker, dan mensen in loondienst, maatregelen getroffen voor minder inkomsten uit arbeid (41% versus 18%), hun pensioeren (46% versus 36%) en een scheiding (16% versus 8% in loondienst en 5% niet-werkend). Ook voor het overlijden hebben zij minder vaak maatregelen getroffen dan mensen in loondienst (64% versus 52%). Wel is de motivatie om zich hier op voor te gaan bereiden relatief hoog (16% versus 7% in loondienst of niet-werkend). Indien zij zich wel al hebben voorbereid op het overlijden, is dit relatief vaak door middel van eigen opgebouwd vermogen via beleggen (32% versus 7% en 4%).

*Deze verschillen zijn indicatief vanwege het lage aantal zelfstandig ondernemers in de netto steekproef (n=55). De zelfstandig ondernemers zullen in de praktijk vooral ZZP'ers zijn.

[Terug naar resultaten](#)

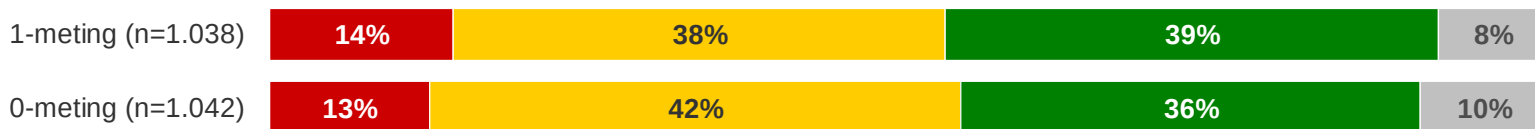
Kunt u aangeven in hoeverre onderstaande beschrijvingen bij u passen?

 Toegenomen
 Afgenomen

Ik kijk altijd kritisch naar de informatie die ik van mijn bank(en) en verzekeraar(s) ontvang over mijn financiën

Ik controleer regelmatig of mijn financiële producten nog passen bij mijn situatie

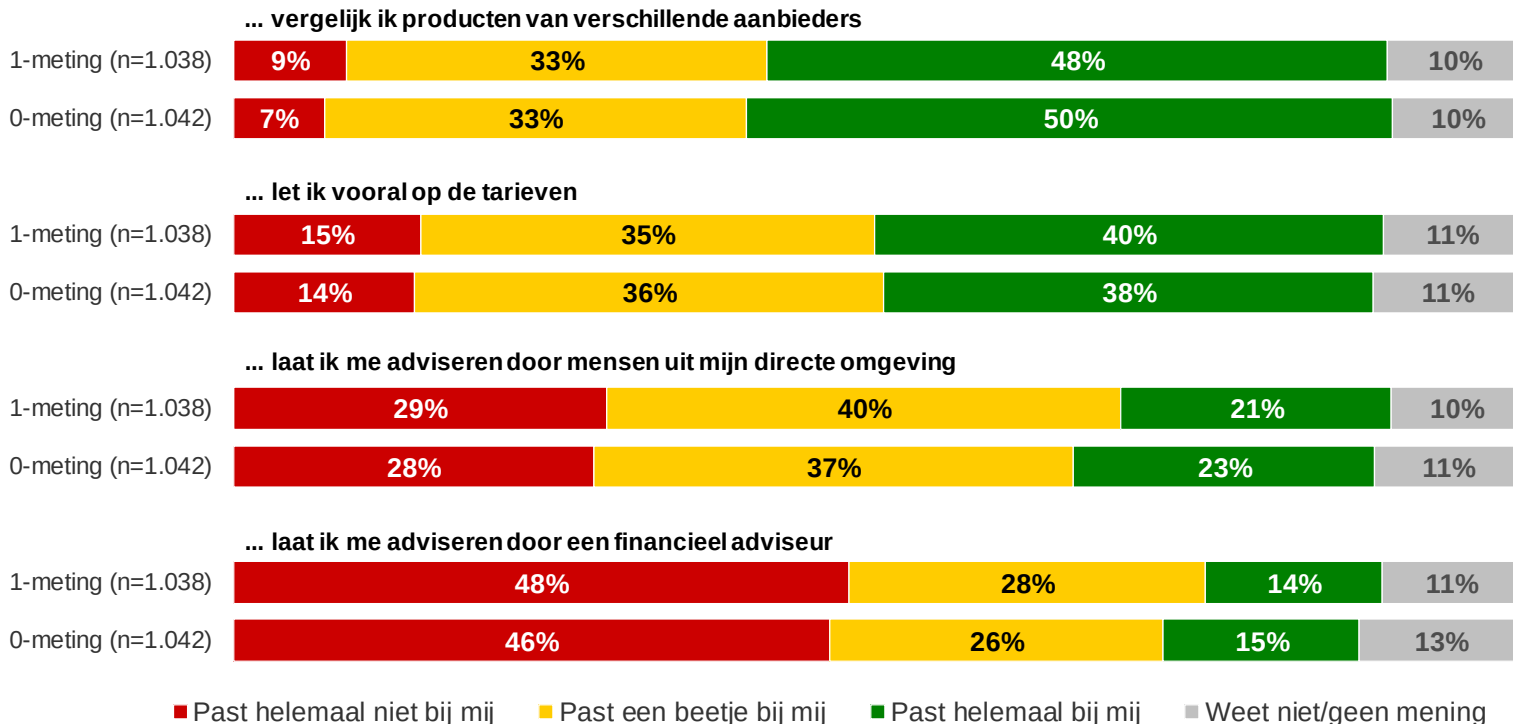

■ Past niet bij mij
 ■ Past een beetje bij mij
 ■ Past bij mij
 ■ Weet niet/geen mening

[Terug naar resultaten](#)

In hoeverre passen onderstaande beschrijvingen bij u? Als ik een eenvoudig financieel product wil aanschaffen....

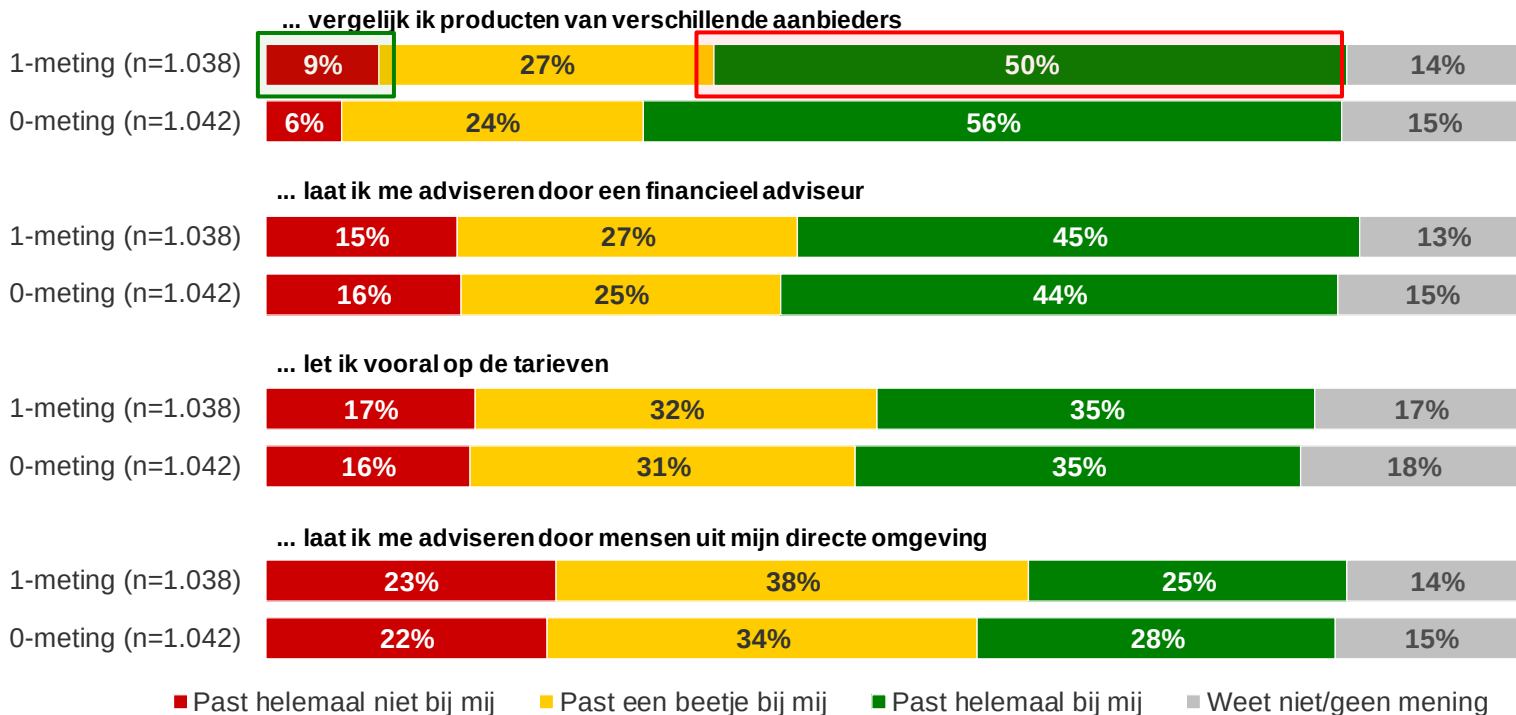

[Terug naar resultaten](#)

In hoeverre passen onderstaande beschrijvingen bij u? Als ik een complex financieel product wil aanschaffen...

■ Toegenomen
■ Afgenomen

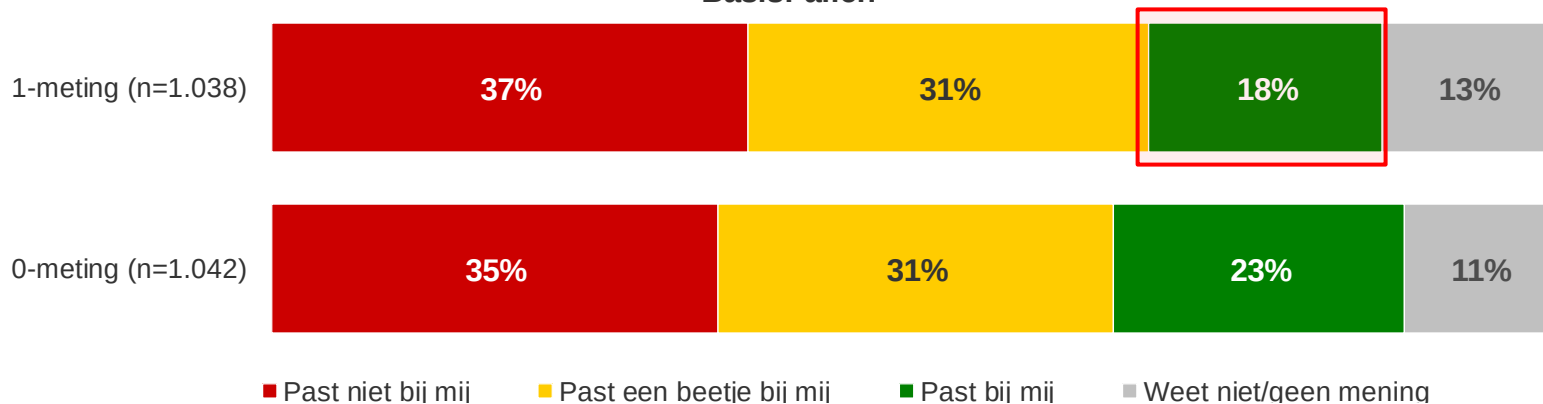
[Terug naar resultaten](#)

■ Toegenomen
■ Afgenomen

Als een andere aanbieder van een financieel product een beter aanbod heeft, stap ik over zodra dat kan

Basis: allen

[Terug naar
resultaten](#)

Lage inkomens minder bewust bij aanschaf complexe financiële producten

Nederlanders met een beneden modaal inkomen vergelijken minder tussen aanbieders bij de aanschaf van eenvoudige financiële producten (72% versus 90% modaal en 89% boven modaal) en complexe financiële producten (61% versus 80% en 86%). Bij de aanschaf van complexe producten schakelen zij bovendien minder vaak een financieel adviseur in (53% versus 81% en 82%) en zeggen minder op de tarieven te letten (56% versus 74% en 72%). De motivatie om beter te worden in het bewust beslissen over financiële producten ligt onder deze groep hoger dan onder Nederlanders die beneden modaal verdienen (65% versus 59% en 51%).

Hoge inkomens zoeken bij eenvoudige producten minder advies, bij complexe producten wel van financieel adviseur

Nederlanders met een bovenmodaal inkomen zeggen vaker kritisch te kijken naar de informatie die van banken en verzekeraars ontvangen dan Nederlanders met een beneden modaal inkomen (86% versus 77% beneden modaal), te controleren of hun financiële producten nog passen bij hun situatie (83% versus 73%) en over te stappen als een andere aanbieder een beter product heeft (55% versus 47%). Bij de aanschaf van eenvoudige financiële producten leunen zij *minder* op advies uit hun omgeving of van een financieel adviseur dan mensen met een modaal inkomen (respectievelijk 60% en 39% versus 71% en 53%). Bij de aanschaf van complexe financiële producten laten zij zich minder adviseren door de omgeving dan mensen met een beneden modaal inkomen (66% versus 55%). Zij laten zich dan juist wel vaker adviseren door een financieel adviseur (82% versus 53%).

Middeninkomens laten geen afwijkend beeld zien

Ten opzichte van gemiddeld Nederland, wijkt de groep Nederlanders met een modaal inkomen niet tot nauwelijks af. Hun gedrag en afwegingen bevinden zich vaak ergens tussen de Nederlanders met een beneden modaal en Nederlanders met een boven modaal inkomen.

[Terug naar
resultaten](#)

Mensen in loondienst controleren zelf minder vaak, vaker advies van financieel adviseur

Nederlanders in loondienst controleren minder regelmatig of hun financiële producten nog passen bij hun huidige situatie dan niet-werkenden (19% vindt dit niet bij henzelf passen, versus 11% niet-werkenden). Bij de aanschaf van een complex financieel product laten zij zich vaker adviseren door een financieel adviseur (80% versus 63%).

Niet-werkenden controleren producten vaker maar laten zich minder adviseren door financiële adviseurs

Niet-werkenden geven vaker dan mensen in loondienst aan dat zij regelmatig controleren of hun financiële producten nog passen bij hun huidige situatie (11% vindt dit niet bij henzelf passen versus 19% in loondienst). Zij zijn echter minder geneigd om zich bij de aanschaf van complexe financiële producten te laten adviseren door een financieel adviseur (63% versus 80% in loondienst).

Zelfstandig ondernemers hechten meer aan de eigen vergelijking tussen aanbieders en zijn sneller geneigd over te stappen*

Zelfstandig ondernemers hechten bij de aanschaf van eenvoudige en complexe financiële producten meer waarde aan hun eigen vergelijking met andere aanbieders dan mensen in loondienst of niet-werkenden (eenvoudige producten 2% doet dit niet versus 9% in loondienst en 10% niet-werkenden; complexe producten 2% versus 9% en 9%). Zij zijn vaker bereid om over te stappen als een andere aanbieder van een financieel product een beter aanbod heeft (65% versus 49% en 48%).

*Deze verschillen zijn indicatief vanwege het lage aantal zelfstandig ondernemers in de netto steekproef (n=55). De zelfstandig ondernemers zullen in de praktijk vooral ZZP'ers zijn.

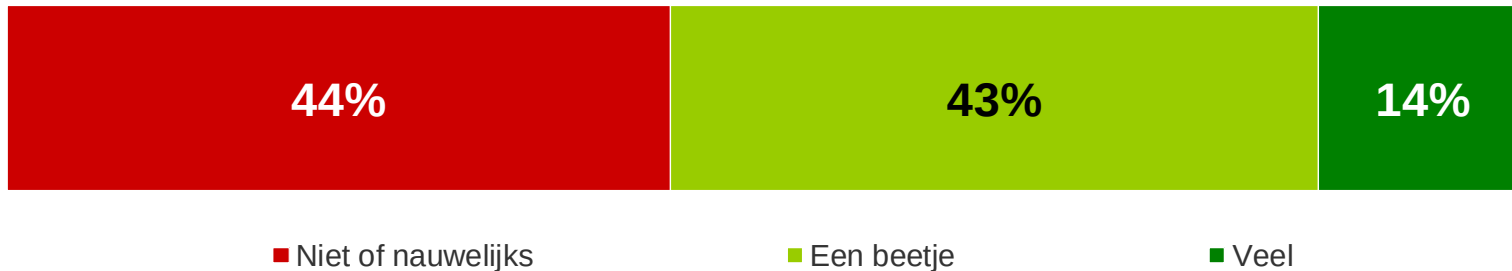
[Terug naar
resultaten](#)

In hoeverre wilt u beter worden in het houden van de balans tussen uw dagelijkse inkomsten en uitgaven?

Balans houden in uw dagelijkse inkomsten en uitgaven betekent dat u niet meer geld uitgeeft dan u binnenkrijgt, dat u hier overzicht over heeft (bijv. administratie) en dat u wat geld overhoudt voor als u sommige maanden (onverwacht) wat extra uitgaven heeft (een buffer hebben).

Basis: allen (n=1.038)

[Terug naar
resultaten](#)

In hoeverre wilt u beter worden in het financieel rekening houden met (on)voorziene gebeurtenissen?

Financieel rekening houden met (on)voorziene gebeurtenissen houdt in dat u nog steeds rondkomt als u te maken krijgt met bijvoorbeeld een scheiding of als u met pensioen gaat.

Basis: allen (n=1.038)

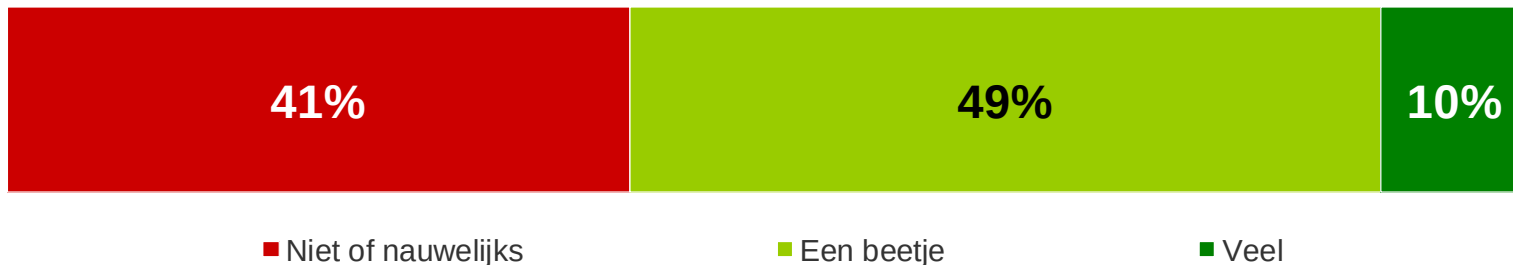
[Terug naar
resultaten](#)

In hoeverre wilt u beter worden in het bewust nemen van beslissingen over financiële producten?

Bewust beslissingen nemen over financiële producten betekent dat u bij het afsluiten van bijvoorbeeld een verzekering verschillende aanbieders vergelijkt, zowel qua prijs als wat ze precies aanbieden, en dat u zonodig onafhankelijk advies inwint. Ook betekent het dat u eens in de zoveel tijd bekijkt of de door u aangeschafte financiële producten nog steeds de beste oplossing zijn voor uw situatie op dat moment.

Basis: allen (n=1.038)

[Terug naar
achtergrond,
doel- en
probleem
stelling](#)

Verantwoord financieel gedrag

In dit onderzoek hanteren we de volgende definitie van verantwoord financieel gedrag (of van ‘verantwoord financieel gedrag’): we gaan er vanuit dat iemand verantwoord financieel gedrag vertoont, *wanneer hij weloverwogen keuzes maakt zodanig dat zijn financiën in balans zijn, zowel op de korte als op de lange termijn.*

Aan deze definitie liggen drie aspecten ten grondslag, die zijn verwerkt in de vragenlijst. Deze dimensies zijn bevestigd in de 0-meting.

1. **Management van geld:** dit betreft met name het in balans houden van de inkomsten en uitgaven (rondkomen) en controle houden (budgetteren, administratie voeren, buffers houden).
2. **Financieel plannen:** dit betreft rekening houden met mogelijk al dan niet voorzienbare gebeurtenissen op de korte en lange termijn en hierop anticiperen.
3. **Bewust beslissingen nemen ten aanzien van financiële producten:** dit betreft kritisch kopen van producten (advies zoeken waar nodig, niet alleen naar prijs kijken), met name ten aanzien van het aanschaffen van financiële producten en het evalueren van de producten die men eerder heeft aangeschaft.

Deze drie componenten hangen onderling zo weinig samen dat verantwoord financieel gedrag niet als één dimensie moet worden gezien maar als drie dimensies die los staan van elkaar. Dat betekent dat als iemand goed is in bijvoorbeeld management van geld, dat niet betekent dat die persoon ook goed is in bijvoorbeeld financieel plannen of bewust beslissingen nemen ten aanzien van financiële producten.

[Terug naar
methode
en opzet](#)

Onderzoekstechnische informatie

- Veldwerkperiode
 - Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 12 t/m 22 juni 2014
- Methode respondentselectie
 - Uit het StemPunt-panel van Motivaction
- Incentives
 - De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek een kleine vergoeding ontvangen
- Weging
 - De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS
- Responsverantwoording online onderzoek
 - In de veldwerkperiode is aan 3.300 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten
- Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden
 - Primaire onderzoeksbestanden, zoals ingevulde schriftelijke vragenlijsten, notulen, beeld - en geluidsopnames worden door Motivaction tot 12 maanden na het afronden van het onderzoek bewaard
- Overige onderzoekstechnische informatie
 - Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever

[Terug naar
methode
en opzet](#)

Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
18 t/m 24	81	7,8	111	10,7
25 t/m 34	131	12,6	170	16,3
35 t/m 44	158	15,2	201	19,4
45 t/m 54	231	22,3	206	19,8
55 t/m 64	238	22,9	185	17,8
65 t/m 80	199	19,2	166	16,0
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	275	26,5	253	24,4
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	515	49,6	519	50,0
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	248	23,9	266	25,6
Regio (Nielsenregio)				
3 grote gemeenten	116	11,2	127	12,2
West	288	27,7	314	30,3
Noord	115	11,1	106	10,3
Oost	216	20,8	217	20,9
Zuid	254	24,5	229	22,1
Randgemeenten	49	4,7	44	4,2

[Terug naar
methode
en opzet](#)

Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Mentality				
Moderne burgerij	249	24,0	230	22,2
Opwaarts mobielen	108	10,4	154	14,9
Postmaterialisten	116	11,2	96	9,2
Nieuwe conservatieven	95	9,2	91	8,8
Traditionele burgerij	111	10,7	134	12,9
Kosmopolieten	131	12,6	134	12,9
Postmoderne hedonisten	127	12,2	106	10,2
Gemaksgeoriënteerden	101	9,7	92	8,9
Geslacht				
Man	517	49,8	533	51,4
Vrouw	521	50,2	505	48,6
Personen in huishouden				
1 persoon	210	20,2	205	19,7
2 personen	443	42,7	385	37,1
3 personen	143	13,8	169	16,3
4 personen	166	16,0	190	18,3
5 personen	59	5,7	66	6,4
6 of meer personen	17	1,6	23	2,3

[Terug naar
methode
en opzet](#)

Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Werk situatie				
Zelfstandig ondernemers	51	4,9	76	7,3
In loondienst (wel of niet voor overheid)	440	42,4	510	49,1
Niet werkend en overig	547	52,7	452	43,5
Inkomen				
Beneden modaal	354	46,0	220	29,5
Modaal	173	22,5	61	8,2
Boven modaal	243	31,6	464	62,3

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

